

Emilia Saarela

”Soita studionumeroon..”

Miten kuulijan puhuttelu eroaa Ylen ja kaupallisen radiokanava välillä?

”Soita studionumeroon..”

Miten kuulijan puhuttelu eroaa Ylen ja kaupallisen radiokanavan välillä?

Emilia Saarela
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Viestinnän tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma, Journalismin suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Emilia Saarela

Opinnäytetyön nimi: "Soita studionumeroon.." Miten kuulijan puhuttelu eroaa Ylen ja kaupallisen radiokanavan välillä?

Työn ohjaaja: Teemu Palokangas

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Toukokuu 2016

Sivumäärä: 36+16

Tutkielmassani selvitän, kuinka kuulijan puhuttelu eroaa kaupallisella ja Ylen radiokanavalla. Lisäksi tutkin, miten juontajat puhuttelevat itseään. Alakysymyksenä selvitän, millaisen kokonaisuuden otantatunti muodostaa, ja millaisia aiheita tunnin aikana nousee esille. Aihevalintojen kautta tarkastelen kuinka kanavien journalistisuus eroaa toisistaan.

Tutkielmani tarjoaa ajankohtaista, uutta ja tarkempaa tietoa radiojuontamisesta. Tutkimuskysymyksenä aiheeni on radiokanavan menestyksen kannalta elintärkeä. Se auttaa ymmärtämään kuulijan ja juontajan välistä suhdetta, jolle koko radio perustuu. Tutkielmastani on hyötyä erityisesti radioalan ammattilaisille ja opiskelijoille.

Tietoperustassa tuon kattavasti esiin radion lähihistoriaa. Kerron kuinka radio on muuttunut ja miten se on vaikuttanut juontamiseen. Avain nykyhetken ymmärtämiseen löytyy menneestä. Pa-neudun myös itse juontamiseen ja siihen, millaisista aineksista hyvä juontaja ja juonto koostuvat.

Selvittääkseni kuinka kuulijan puhuttelu eroaa kaupallisella ja Ylen kanavalla, valitsin vertailupa-riksi Radio Novan ja Yle Oulun. Tutkimusaineistoni koostuu tunnin mittaisesta otannasta. Toteutin tutkielmani laadullisilla tutkimusmenetelmillä lähilukua käyttäen.

Tutkielmastani käy ilmi, että Radio Novan ja Yle Oulun välillä on suuria eroja niin kuulijan kuin juontajankin puhuttelun saralla. Radio Novan lähetys rakentui vuorovaikutukseen yleisön kanssa, jolloin juontajat puhuttelivat yleisöä suoraan ja usein. Juontajat puhuttelivat myös itseään toistuvasti. Yle Oulun juontaja puolestaan ei liiemmin hakenut kontaktia yleisöön, eikä myöskään puhu-tellut itseään. Kanavien journalistisessa otteessa oli myös huomattavia eroja. Yle Oulun aiheet olivat asiapitoisia, ja juontaja käsitteli niitä pelkästään faktatietoon pohjaten herättämättä keskus-telua. Radio Novalla aiheissa korostui viihteellisyys ja keskustelun herättäminen.

Ei ole aivan sama, mitä juontajat radioaalloilla puhuvat. Juontajilla on vastuullinen rooli uskollisen kuulijakunnan luomisessa. Kuulijat palaavat suosikkijuontajiensa pariin ja seuraavat heidän elä-määnsä myös radion ulkopuolella. Tällaista suhdetta kutsutaan parasosiaaliseksi suhteeksi juon-tajan ja kuulijan välillä. Suhteen luomisen kannalta on tärkeää, miettiä miten sanansa osoittaa kuulijalle.

Asiasanat: radio, radiojournalismi, radiojuontaja, juontaminen, parasosiaalinen suhde

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Option of Journalism

Author: Emilia Saarela

Title of thesis: "Call a studio number.." How radio host address his audience and how it differs between commercial radio and public broadcasting company?

Supervisor: Teemu Palokangas

Term and year when the thesis was submitted: May 2016

Number of pages: 36+16

In my thesis I researched how radio hosts address his/her audience, and how it differs between commercial radio and public broadcasting company. I wanted to know what kind of words the hosts use when speaking about listeners. I also wanted to know how the hosts would speak about themselves. Along with I researched what kind of form the broadcast would build and what kind of topics would be spoken. As surveying the topics I researched how journalism differs between the radio stations.

My research presents topical and more precise knowledge of radio hosting. Topic of my research may be modest but it is vital for success of a radio station. The aim is to help to understand relations between radio hosts and audience, which is the essence of the radio. This thesis serves radio professionals as well as radio students.

The basis of information introduces near history of radio as well as presents how the changes have effected to radio hosting. I also tell more about radio hosting and what kind of elements builds a good host as well as speak.

To clarify how addressing audiences differs between commercial radio and public broadcasting company I chose Radio Nova and Yle Oulu to comparison. For my thesis I used qualitative research methods.

The results show a large gap between the radio stations. When Radio Nova's hosts addressed the audience frequently and with various ways, Yle Oulu's host didn't seek contact with the listeners. Also Radio Nova's hosts showed their own personality and frequently spoke about themselves. Yle Oulu's host avoided showing his personality. What comes to journalism there were great difference between the stations. Yle Oulu's topics were factual and the host didn't try to invoke the discussion. On the other hand Radio Nova were more into entertainment and the hosts tried to provoke the discussion.

It has a great deal what hosts speak on a radio. They have a responsible role as creating a loyal audience. Listeners come back to listen to their favorite radio host and they follow their life even outside of the radio broadcasts. This kind of relationship is called parasocial interaction between audience and radio hosts. For this relationship it is vital to think how you address you words to the listeners.

Keywords: radio, radiojournalism, radio host, parasocial interaction

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TUTKIELMASSA ESIINTYVÄT KESKEISET KÄSITTEET.....	8
	2.1 Radiojuontaja	8
	2.2 Lähetysvirta.....	9
	2.3 Formaattiradio	9
3	RADIOHISTORIAN LYHYT OPPIMÄÄRÄ.....	11
	3.1 Yleisradion monopoli sortuu.....	11
	3.2 Formaattiradio syntyy.....	12
	3.3 Yleisradio vastaa muutokseen	13
4	RADIOJUONTAMISEN ELEMENTIT	15
	4.1 Radiojuontajan rooli muuttuu	15
	4.2 Lähetysvirtaradion dynamiikka.....	16
	4.3 Juontaja istuu formaattimuottiin	17
	4.4 Puhe - juontajan tärkein työkalu.....	17
	4.5 Juontaja on kuulijan kaveri.....	18
5	AINEISTOT JA MENETELMÄT.....	20
	5.1 Tutkimusaineistot	20
	5.2 Tutkimusmenetelmä.....	22
6	TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	24
	6.1 "Hyvää huomenta ja hyvää perjantai-aamua!" Miten kuulijan puhuttelu eroaa Radio Novalla ja Yle Radio Suomella?.....	24
	6.2 "Tääl me ollaan!" Miten juontajat puhuttelevat itseään?.....	26
	6.3 Millaisen kokonaisuuden ohjelmatunti muodostaa?.....	28
7	POHDINTA.....	33
	LÄHTEET.....	36

1 JOHDANTO

Kuuntelin radiota ja havahtuin. Sen sijaan, että olisin kuunnellut, mitä radiojuontaja puhuu, keskityinkin siihen, miten hän puhuu. Jatkoin kanavalta toiselle ja edelleen keskittymiseni pysähtyi juontajan sanavalintoihin. Siihen aikaan olin työharjoittelussa radiossa ja pohdin, miten minä itse voisin juontaa biisit, millaisia sanoja käyttäisin innostaakseni kuulijoita aiheesta, josta puhun tai miten voisin puhutella kuulijaa.

Opinnäytetyöni juuret juontavat edelleenkin tähän kiinnostukseen juontajan sanavalinnoista ja tavasta rakentaa lähetyksensä. Tutkielmani palvelee radioalan opiskelijoita, jotka haaveilevat radiojuontajan työstä, mutta tarjoaa se myös uutta tietoa radioalan ammattilaisille. Opinnäytetyöni tarjoaa laajempaa ymmärrystä juontajan työstä ja parasosiaalisesta suhteesta kuulijan ja juontajan välillä.

Opinnäytetyössäni tutkin, miten radiojuontajat puhuttelevat kuuntelijaa, ja miten tämä eroaa Yleisradion ja kaupallisen radion välillä. Tutkin, millaisia sanavalintoja juontaja käyttää ja miten hän puhuttelee itseään. Vertailupariksi valitsin Radio Novan ja Yle Radio Suomen, sillä molemmat ovat aikuisille suunnattuja radiokanavia. Otantana on tunnin mittainen lähetys samalta ajankohdalta. Tutkin myös, millaisen kokonaisuuden ohjelmatunti muodostaa, millaisia aiheita nousee esiin ja kuinka usein aiheet vaihtuvat. Aihevalintojen kautta tarkastelen, eroaako kanavien journalistisuus toisistaan.

Oletin, että Yle Radio Suomen lähetyksessä painottuisivat enemmän journalistiset aiheet, ja heidän otteensa olisi vakavampi ja harmaampi. Näin ollen juontajan tapa puhutella kuuntelijaa ja itseään olisi muodollisempi. Lisäksi hän välttelisi turhaa puhuttelua ja pitäisi passiivista puhuttelutapaa turvallisempana vaihtoehtona.

Uskoin Radio Novan puolestaan korostavan viihteellisyyttään, joskin käsittelevän aiheita journalistisella otteella pelkän alapäähuumorin sijaan. Oletin heidän toistuvasti puhuttelevan kuuntelijaa, ja rohkeasti myös puhuttelevan itseään. Olettamukseni osuivat lähelle totuutta niin Yle Radio Suomen kuin Radio Novankin saralla.

Sen jälkeen kun kaupalliset radiokanavat aloittivat toimintansa 1985, radiojuontajan roolissa on tapahtunut suuria muutoksia. Ylen radiomonopolin aikaiset radiokuuluttajat joutivat historiaan ja tilalle nousivat radiojuontajat viihteellisemmällä tarjonnallaan. Samaan aikaan suora lähetysvirta ja formaattiradio nousivat suosituimmaksi tavaksi tehdä radiota.

Historiallinen viitekehys on opinnäytetyöni kannalta tärkeä, mutta myös henkilökohtainen kiinnostukseni historiaa kohtaan näkyy opinnäytetyössäni. Ymmärtääkseen nykyhetkeä paremmin, täytyy tietää, mitä historiassa on tapahtunut ja ymmärtää se kehityskulku, joka tähän pisteeseen on johtanut.

Toteutin tutkielmani laadullisilla tutkimusmenetelmillä, josta lähiluku valikoitui tutkielmastrategiakseni. Tutkimusaineistoni koostuu Radio Novan ja Yle Radio Suomen lähetyksistä, jotka analysoin tarkasti litteroidusta tekstistä.

2 TUTKIELMASSA ESIINTYVÄT KESKEISET KÄSITTEET

2.1 Radiojuontaja

Täytyy muistaa, että radiojuontaja ei ole sama asia kuin radiotoimittaja. Lähtökohtaisesti radiotoimittaja tekee journalistista työtä, eli tekee taustatyön, haastattelee, tutkii, analysoi ja koostaa jutun. Juontaja on puolestaan ammattimainen esiintyjä, jolla on tietty radioformaattiin sopiva rooli. Yleensä hän saa valmiin ajolistan, johon on määritelty valmiit kappaleet ja jutut oikeille paikoilleen. Usein nämä kaksi roolia nivoutuvat päällekkäin niin, että toimittaja on myös juontaja. (Saksala 2012, 12.)

Juontaja sitoo ohjelman kokonaisuudeksi juontaen yhteen lähetyksen eri elementit, kuten musiikin, uutiset, haastattelut ja muutkin jutut. ”Hän on suoran lähetyksen keskeisin henkilö.” (Kujala, Lahti & Tamminen 1999, 87.)

Hyvän juontajan ominaisuuksiin kuuluu persoonallisuus, riittävä älykkyys ja yleissivistys ja valmius reagoida yllättäviinkin tilanteisiin. Hänellä on myös hyvät äänen ominaisuudet. Hän esimerkiksi osaa painottaa oikeita sanoja oikeissa kohdissa ja osaa myös käyttää hiljaisuutta tehokeinona. Kontakti yleisöön on erittäin tärkeää juontajan työssä. Radiossa juontaja osoittaa sanansa suoraan kuuntelijalle. (sama, 85-88.)

Hyvistä radiojuontajista saattaa kasvaa radiopersonia. Radiopersona ei ole terminä vakiintunut, mutta usein sillä tarkoitetaan radiojuontajaa, jolla on oma ohjelma ja uskollinen kuulijakunta (Saksala 2012, 47).

Tarkastelemalla eri radioiden radiopersonia huomaa, että useat radiopersonat ovat julkisuuden henkilöitä. Heihin lukeutuu sellaisia nimiä kuin Vappu Pimiä, Janne Kataja ja Jaajo Linnanmaa, muutaman mainitakseni. Radiopersonien ympärille muodostuu joko tarkoituksella tai tahtomattaan eräänlainen brändi.

Juontaja on siis ammattimainen esiintyjä, joka työskentelee niin televisiossa, tapahtumissa kuin radiossakin. Radiojuontaja on lähetyksen tärkein henkilö, joka pitää lähetyksen kasassa ja juon-

taa ohjelmaa eteenpäin. Hän pitää kuuntelijan kartalla siitä, missä mennään. Hyvältä juontajalta vaaditaan tiettyjä ominaisuuksia, joista yksi tärkeimmistä on persoonallisuus selkeän ulosannin rinnalla. Persoonallisista juontajista saattaa kasvaa koko kansan rakastamia radiopersononia, joiden ympärille muodostuu brändi.

2.2 Lähetysvirta

Lähetysvirta on yleisin tapa tehdä suoria lähetyksiä suomalaisessa radiossa. Lähetysvirta tarkoittaa, ettei radiolla ole erillisiä otsikko-ohjelmia vaan lähetyksen muoto pysyy koko ajan samankaltaisena. Lähetysvirta muodostuu musiikista, mainoksista, haastatteluista, uutisista, asematunnuksista ja ajankohtaisjutuista. Kaikkea tätä juontaja täydentää lyhyillä juonto-osuuksillaan. (Viljakainen, 2004, 183-184.)

Hannu Karisto kiteyttää lähetysvirran osuvasti:

Lähetysvirta-ajattelun perusajatus on nimenomaan virta, katkeamaton yksi lähetys, jossa ei ole yksittäisiä, itsenäisiä teoksia vaan kaikki ohjelmat ovat osa tätä virtaa. Tekijän on siis luovuttava yksittäisen oman maailmansa ja logiikkansa sisältävän teoksen luomisesta ja otettava huomioon ohjelmansa ympäristö, aika, koko virran eli kanavan ilme, soundi, profiili. (Karisto 2005, viitattu 17.3.2016.)

Lähetysvirtaradiossa päivä jaetaan usein kolmeen tai neljään blokkiin eli ohjelmaosioon, joita vetää aina vakiojuontaja (Saksala 2012, 199). Yleensä blokit vastaavat päivänajoja, josta hyvänä esimerkkinä on jokaisen kanavan oma aamushow.

Kuulijan on helppo tulla lähetysvirtakanavalle kesken lähetyksen ilman, että hän tuntisi olonsa ulkopuoliseksi. Ohjelma uusiutuu lyhyen ajan sisällä useita kertoja, esimerkiksi tunnin aikana juontaja saattaa käsitellä neljästä viiteen eri aihetta, tai vaihtaa aihetta aina kappaleen välissä. Tällöin kuulija voi missä välissä tahansa siirtyä kanavalle ja hän on aina mukana keskusteltavassa asiassa. Lähetysvirtakanava perustuu nopealle uusiutumiseen, jolloin kanava palvelee kohdeyleisöä mahdollisimman monipuolisesti (Kujala, Lahti & Tamminen 1999, 21).

2.3 Formaattiradio

Formaatiksi kutsutaan lähetysvirtaradion suunniteltua muotoa ja sisältöä. Formaattiradion perusajatus on radiokanavan kohdentaminen tietyille kohderyhmälle. Kanavan sisältö, muoto ja esitys-

tapa suunnitellaan tarkasti ja määritellään tiettyyn formaattiin. Musiikilla on hyvin keskeinen asema formaatin muodostamisessa. Rajattu kohderyhmä tavoitetaan soittamalla yleisön lempimusiikkia. (Kemppainen, 2015, 265.) Myös musiikin tyyli laji määrittää hyvin paljon radiokanavan ilmettä. Esimerkiksi rock-radiot ovat ilmeeltään ja luonteeltaan varsin erilaisia kuin iskelmäradiot. Radiokentässä on myös liuta kanavia, joiden kohderyhmä ei ole aivan niin helposti nähtävillä. Esimerkiksi Radio Novan kohderyhmä on yli 35-vuotiaat, (Radio Nova 2015, viitattu 22.3.2016) mutta tähän ikäluokkaan mahtuu paljon erilaisesta musiikista pitäviä kuuntelijoita. Kuitenkin kanava osaa valita oikeanlaisen sekoituksen uutta ja vanhaa musiikkia, joka vetää kanavalle tuhansia kuuntelijoita päivittäin. Sitä voi kutsua onnistuneeksi kohderyhmäajatteluksi.

Formaattiradio tarkoittaa myös kanavan tuotteistamista. Pentti Kemppainen kuvaa formaattiradiota näin: ”Hyvin toimivasta formaattiradiosta voidaan kehittää menestyvä merkkituote, brändi. Brändillä on oma ilme, omat kuuntelijat ja siitä kiinnostuneet mainostajat” (Kemppainen, 2015, 265.)

3 RADIOHISTORIAN LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Tässä kappaleessa kerron lyhyesti radion historiaa tutkielmani näkökulmasta. Historian kautta pystymme näkemään kehityskulun, jonka suomalainen radio on käynyt lävitse ja pystymme paremmin ymmärtämään nykypäivän radiota. Täten pystymme ymmärtämään paremmin radiojuontamista ja sitä miksi juontajat ovat sellaisia kuin he tänä päivänä ovat ja miksi he puhuvat kuten puhuvat. Ensimmäinen radiolähetys lähetettiin Suomessa vuonna 1917, mutta niin kauas historiaan emme katso. Keskityn 80- ja 90-luvuille, jolloin kaupallinen radio syntyi ja viihteellinen formaattiradio nousi valtaapitäväksi tavaksi tehdä radiota.

3.1 Yleisradion monopoli sortuu

Yleisradion perustamisesta vuodesta 1926 lähtien, se on nauttinut erityisasemastaan. Monopoliaseman se säilytti aina vuoteen 1985, jolloin otettiin ensimmäinen askel kohti kaupallista radiota. Ensimmäiset kaupalliset radiot olivat paikallisradioita, jotka saivat toimiluvan kahden vuoden mittaiselle kokeilujaksolle. Yhteensä 22 radiokanavaa sai toimiluvan. Kokeilujakson aikana oli tarkoitus selvittää, onko paikallisradiotoiminnalle todella tarvetta. Hyvin pian oli selvää, ettei paluuta vanhaan enää ollut. Kokeilukautta päätettiin kuitenkin jatkaa myöntämällä uusi kahden vuoden mittainen kokeilujakso. Kahdella kolmesta suomalaisesta oli tämän jälkeen mahdollisuus kuunnella paikallisradiota kotipaikkakunnallaan. (Kempainen 2015, 157, 226.)

Paikallisradiotoimintaa perusteltiin sillä, että radiot tulisivat tiedottamaan paikallisista tapahtumista ja asioista. Uskottiin, että paikallisradio olisi maaseudun sivistäjä, paikalliskulttuurin soihdunkantaja. Sananvapautta lisättäisiin, kun äänen saisivat kylätoimikunnat, urheiluseurat, kaupunginosayhdistykset. Myös paikallishistorian tuntemus kasvaisi, kun paikkakunnan historian tarinoita kerrottaisiin. Paikallisradiot eivät kuitenkaan kuulostaneet siltä kuin niiden oli suunniteltu kuulostavan. Pentti Kempainen (sama, 234) kirjoittaa seuraavaa:

Heidän (Radiotutkimukseen vastanneiden professorien) mukaansa tietoa alueen asioista on tarjottu vain välttävästi, paikallista kulttuuria ei ole sanottavasti edistetty, kansalaisten avointa keskustelua on edistetty lähinnä kevyiden kontaktien tasolla ja kunnat, seurakunnat ja erilaiset aatteelliset yhdistykset ovat käyttäneet ohjelma-aikaa erittäin vähän. Lisäksi aineistossa todettiin, että kokeilukausien kuluessa asia-aineiston osuus oli laskenut ja ohjelmiston painopiste oli entistä selvemmin viihteessä.

Viihde oli se, mitä kansalaiset halusivat. Toisen kokeilujakson aikana musiikkia ohjelmistossa lisättiin: musiikin osuus lähetyksajasta oli runsaat puolet ja puolet soitetusta musiikkista oli rockia (Kempainen 2015, 233).

Alussa paikallisradiot olivat vielä hyvin pieniä, kuuluvalualuekin vain joitain kymmeniä kilometrejä, eivätkä ne kohdistaneet lähetyksiään tarkasti millekään yleisryhmälle. (Kempainen 2011, 252.) Tämä tarkoittaa, että radiota tehtiin vähän kaikille, musiikkiformaattia ei oltu vielä mietitty, eikä juonto- tai uutisuuksilla koskeltu tiettyä yleisöä. Useimmilla asemilla oli kuitenkin luonteenomaista, että ohjelma oli jatkuvaa lähetysvirtaa, joka koostui musiikista, juonnoista ja uutisista (Kempainen 2015, 233).

Paikallisradiokanavat perustettiin siis kokeilumielessä selvittämään, onko niille kysyntää. Niiden oletettiin lisäävän sananvapautta ja valistavan maaseutua, mutta toisin kävi. Radiokanavat tarjosivat viihteellisempää sisältöä, jota kansa selvästi tahtoi kuunnella. Se oli kyllästynyt Yleisradion paatosmaiseen sivistämiseen ja kaipasi viihdettä. Paikallisradion lähetysten alkaminen 1985 päätti Yleisradion radiomonopolin. Paikallisradiot olivat alusta alkaen kaupallisia kanavia.

3.2 Formaattiradio syntyy

Keväällä 1989 kokeilukausi oli ohitse ja ensimmäiset viisivuotiset toimiluvat jaettiin yhteensä 65 radioasemalle. Kolmannes luvan hakijoista oli uusia radioasemia. Myös johtavat maakuntalehdet Turun Sanomat ja Aamulehti saivat omat radiotoimilupansa. (Kempainen 2015, 260.) Käytännössä valtioneuvostossa tehty päätös uusien lupien myöntämisestä merkitsi uuden toimialan jäämistä pysyvästi suomalaiseen viestintäyhteiskuntaan (Viljakainen 2004, 169).

Paikallisradioiden ensimmäisinä vuosina asemia oli maantieteellisesti niin harvassa, ettei niillä ollut keskinäistä kilpailua käytännössä ollenkaan (Ala-Fossi 1999, 13). Kun radioaalloille syntyi uusia asemia, joiden kuuluvalualueet menivät päällekkäin, kilpailun kiristyminen oli kaikkien vapaiden markkinasääntöjen mukaan välttämätöntä. Formaattiradio syntyi Turussa kahden radiokanavan kilpaillessa kuuntelijoista. Formaattiradio ei ole kuitenkaan mikään turkulainen keksintö vaan rantautui meille Yhdysvalloista. Samalla kun Suomi ja muu Eurooppa ovat 1980-luvulle saakka eläneet yleisradion radiomonopoliaikaa, on Yhdysvalloissa radio tähän päivään saakka

ollut pääasiassa kaupallinen, jolloin kilpailu ja kohderyhmäajattelu ovat olleet keskeinen perusta amerikkalaisen radion kehityksessä. (Kemppainen 2001, 9; 2011, 11).

Pian kaikki radiokanavat olivat omaksuneet amerikkalaisen formaattiradion toimintatavat. Pentti Kemppaisen sanoin: ”Kun alkuvuosia siivittivät innostus ja tekemisen palo, niin 90-luvun alkuvuodet olivat ammatillistumisen aikaa” (Kemppainen 2015, 301).

Eli kun kaupalliset paikallisradiokanavat aloittivat vuonna 1985, niitä tehtiin vähän kaikille ilman suurempaa kohderyhmäajattelua. Vasta kilpailun kiristyessä radioaalloilla kanavien täytyi alkaa tavoittelemaan tiettyä yleisöä pysyäkseen itse pinnalla. Formaattiradio syntyi Turussa ja pian kaikki muut kanavat seurasivat perässä. 1990-puoliväliin mennessä kaikki kanavat olivat omaksuneet formaattiradion käytänteet (Uimonen 2011, 159).

3.3 Yleisradio vastaa muutokseen

Yleisradio ei kokenut paikallisradioiden olevan uhka, mutta hyvin pian se sai huomata, että paikallisradiot olivat tulleet jäädäkseen ja yleisö otti ne hyvin vastaan. Yleisö kaipasi kevyempää viihdettä Yleisradion kansaa sivistävän ohjelmiston sijaan. Kuuntelijat valitsivat mieluummin paikallisradiokanavan kuin Yleisradion. Etenkin nuoriso oli kerta kaikkiaan kääntänyt selkänsä Ylelle. Ennen kilpailun alkamista, Yleisradio ei pitänyt kuuntelijalukuja erityisen tärkeänä asiana. Se ajatteli, että kansa ottaa, mitä kansalle tarjotaan. Kanava joutui kuitenkin pyörtämään omat periaatteensa, jos se mieli pärjätä kilpailussa paikallisradioita vastaan. (Kemppainen 2011, 262, 267; 2015, 221.)

Kemppaisen sanoin Yleisradio ymmärsi: ”Kuuntelija tavoitetaan paremmin, kun kanavat järjestetään niin, että jokainen löytää oman ohjelmansa helposti.” Tästä ajatuksesta seurasi uusi kanavajako 1990. Syntyivät Ylen Radio Ykkönen, Yle Radio Suomi ja Radiomafia. Ylen Ykkönen edusti karkeasti sanottuna vanhan liiton Yleisradiota. Ylen Ykkönen palveli varttuneempaa väestöä asiaohjelmineen, sinfonioineen ja klassisine musiikkeineen. Yle Suomi oli aikuisväestön kanava, joka lähetti maakuntalähetyksiä. Se keskittyi uutis- ja ajankohtaisohjelmiin. Se oli alusta alkaen menestys. Kemppaisen mukaan joka kolmas radiokuunteluun käytetty minuutti on edelleenkin Radio Suomen kuuntelua. Radiomafia oli Ylen keino voittaa nuoret takaisin puolelleen. Sen tekijät olivat nuoria, ja tarjonta oli viihteellistä populaarimusiikkia. Kanava otti käyttöönsä myös lähetyk-

virran. Kaikkiaan Yleisradion ohjelma-aika kolminkertaistui kanavauudistuksen myötä. (Viljakainen 2004, 170; Kemppainen 2011, 267-271; 2015, 270.)

Yleisradion asema turvattiin pysyvästi vuonna 1994 asetetulla yleisradiolailla. Tämän jälkeen Yleisradio ei ole tarvinnut erillistä toimilupaa toimintaansa. (Kemppainen 2001, 79.)

Yleisö otti siis paikallisradiot hyvin vastaan, mikä näkyi vähentyneissä yleisradion kuuntelijaluvuissa. Pärjätäkseen kilpailussa oli Yleisradion pakko reagoida paikallisradioiden suosioon jotenkin. Se näki, että kansa janosi viihdettä, eikä Yleisradion kansaa sivistävät periaatteet enää vedonneet yleisöön. Yleisö oli toinen asia, joka Ylen täytyi ymmärtää pysyäkseen pinnalla muutoksen myrskyissä. Yleisöstä oli tullut määräysvaltainen kuluttaja, joka ei enää ottanutkaan, mitä sille tarjottiin, kuten Yle oli aina kokenut (Kemppainen 2011, 256).

4 RADIOJUONTAMISEN ELEMENTIT

Historiakatsauksen perusteella tiedämme, mitä oleellista tapahtui radion historiassa juontamisen kannalta. Nyt tarkastelemme, millaisista elementeistä radiojuontaminen koostuu ja millaista se on tänä päivänä.

4.1 Radiojuontajan rooli muuttuu

Kun paikallisradiot aloittivat toimintansa vuonna 1985, radiokuuluttajat alkoivat pikku hiljaa väistyä juontajien tieltä sitä mukaa kun lähetysvirta yleistyi ja kuuntelijasta tuli kuluttaja. Radiokuuluttaja on ammatti, joka on löytynyt vain Yleisradiosta. Tänä päivänä heitä voi kuulla enää Yle Radio 1:seltä. Kuuluttaja pitää itsensä hyvin etäällä kuulijasta. Hänen toimenkuvana on kuuluttaa ohjelmia, joskus jopa hänelle valmiiksi kirjoitetulta paperilta. (Kujala, Lahti & Tamminen 1999, 92-95.)

Formaattiradion seurauksena soittolistat yleistyivät myös suomalaiseen radiokenttään 90-luvun loppupuolella. Kun aikaisemmin toimittaja oli käyttänyt aikansa miettien, mitä radiosta soitetaan, oli vastuu musiikista siirtynyt musiikkipäällikön harteille. Hänen tehtävänä on valita oikeat kappaleet ja sijoittaa ne oikeaan järjestykseen. Kemppainen kirjoittaa:” Musiikkipäällikön strategisena tavoitteena on yrittää pitää soittolistalla koko ajan kaikkein parhaimmat ja formaattia eniten tukevat esitykset.” (Kemppainen 2015, 327.)

Kun musiikin valinta ei ollut enää juontajan harteilla, jäi hänelle aikaa miettiä, mitä radiossa oikein puhutaan. Kemppainen siteeraa radiatoimittaja Jarkko Luomaa kirjoittaen, että kun 90-luvun puolivälissä Luoman työajasta kului 90 prosenttia musiikin miettimiseen ja kymmenen prosenttia juontojen sisällön miettimiseen, oli muutamassa vuodessa tilanne muuttunut niin, että toimittajan työaika pyhittyi pelkästään juonto-osuuksien suunnittelulle. Ironista sinänsä, puheosuuksien koko ajan vähentyessä musiikin tieltä.

Nykyaikaisen radiojuontajan voidaan siis nähdä kehittyneen vasta paikallisradioiden syntymisen myötä. Yleisradion aikaiset kuuluttajat joutuivat vähemmistöön juontajien tieltä. Myös radiojuontajan rooli oli muuttuvainen paikallisradioiden alkuvuosina. Aluksi he käyttivät suurimman osan

ajastaan musiikin valitsemiseen, mutta soittolistojen ja musiikkipäälliköiden myötä heidän kalentersa olivatkin täynnä aikaa: aikaa suunnitella juonto-osuudet.

4.2 Lähetysvirtaradion dynamiikkaa

Lähetysvirtaradiossa lähetykset tehdään usein suorina. Tämä edellyttää juontajalta tarkkaa etukäteisvalmistelua ja suunnittelua. Juontajan olisi hyvä hahmotella etukäteen puhuttavat aiheet ja puhuttavan asian näkökulma. Mutta juontajakin on erilaisia. Osa haluaa suunnitella kaiken etukäteen ja kirjoittaa juontonsa miltei sanasta sanaan paperille ja osa puolestaan ei suunnittele mitään. (Kujala, Lahti & Tamminen 1999, 71.)

Radiotyön perusteet -oppikirjassa listataan kolme erilaista suoran lähetyksen koulukuntaa. Tajunnanvirtakoulukunta luo sisältöä lähetykseen sen edetessä turhia suunnittelematta. Esimerkiksi edellisen kappaleen aikana saattaa syntyä seuraavan juonnon aihe. Toimittajakoulukunta turvautuu ajatukseen ”hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.” He haluavat suunnitella lähetyksen kokonaisuutena, mutta pystyvät myös reaaliajassa muokkaamaan lähetystään. Epä-on-air-tyyppisten koulukunnan edustajat eivät osaa joustaa suunnitelmistaan. He suunnittelevat kaiken valmiiksi, eivätkä yllättävissä tilanteissa osaa joustaa etukäteen suunnitellusta sisällöstä. (sama, 86.)

Lähetysvirtaradio perustuu siihen, ettei kuulija pysy kanavalla koko lähetyksen ajan vaan saattaa surffailla useammallakin kanavalla tunnin aikana. Lähetyksen kokonaisuus on lähtökohtana. Kujala, Lahti ja Tamminen kirjoittavat, että aristoteelinen lähestyminen, jossa on alku, keskikohta ja loppu, eivät palvele kuulijakuntaa. He alleviivaavat, että lähetyksen sisälle pitäisi rakentaa itsenäisiä ”kohtauksia”, jotka kuitenkin rakentavat yhtenäisen kokonaisuuden. Aiheiden täytyy vaihdella riittävän usein, jotta kuuntelija voi hypätä matkaan keskeltä lähetystäkin. (sama, 71.)

Tämän vuoksi juontajan täytyy tarkkaan harkita, millaisen lähetyksen hän aikoo sinä päivänä ajaa. Hänen täytyy pystyä herättämään kuuntelijoiden mielenkiinto, jotta he pysyisivät juuri hänen kanavallaan, mutta samaan aikaan uusia ohjelmaansa riittävän ripeästi, jotta uudetkin kuuntelijat pääsevät matkaan mukaan. Juontaja saattaa vaihtaa aihetta jopa biisin välein, mutta usein he myös puffaavat tulevaa lähetystä, jotta kuulija pysyisi kanavalla vielä biisin jälkeenkin. Puffaaminen tarkoittaa, että kuuntelijan mielenkiinto pyritään herättämään, kun juttu jääkin kesken kaikkein yllättävimmässä kohdassa. ”Biisin jälkeen kuullaan, mitä mieltä naiset oikeasti ovat seksistä.”

4.3 Juontaja istuu formaattimuottiin

Myös juontajan täytyy vastata kanavan formaattia. Olisi epäjohdonmukaista puhua aikuisradiossa nuoria tai teinejä koskettavista aiheista ja tietenkin päinvastoin. Saana-Maaret Alanära haastatteli opinnäytetyössään Radio Novan Ohjelmapääällikköä Jani Rajalinia vuonna 2009. Rajalinin mukaan mitään ääntä ei päästetä kuuluviin ennen Radio Novan omaa sisäistä äänenkäsittelyä. Äänimateriaali tutkitaan perinpohjin vastaamaan haluttua linjaa. Samanlaisen seulan läpi joutuvat myös juontajat. ”Se mistä puhutaan ja mitä saadaan sanoa, on myös tiukan tarkkailun alla alati”, Alanära kirjoittaa. Uskallan väittää, että Radio Novan esimerkki on yleinen käytäntö riippumatta radiokanavasta.

Kanava valitsee formaattiinsa parhaiten istuvan henkilön, mutta juontaja joutuu myös itse asettumaan kanavan formaattimuottiin pelaten kanavan pelisäännöillä. ”Yhä useampi radion juontajahahmo synnytetään mahdollisimman hyvin ohjelmajohdon toiveita ja tuotantosuunnitelmia vastaavaksi esiintyjäksi” (Kujala, Lahti & Tamminen 1999, 85).

4.4 Puhe - juontajan tärkein työkalu

Koska radio toimii vain yhden aistin eli kuulon varassa, on puheella keskeisin asema radiossa. Siksi ei ole yhdentekevää, mitä ja miten juontaja radiossa puhuu.

Äänenkäytölliset seikat täytyy myös ottaa huomioon. Radiotyön perusteet -kirjassa listataan hyvän äänen ominaisuuksiksi vaihtelevuus, joka muodostuu eloisuudesta, iloisuudesta, ilmeikkyydestä, monivaihteisuudesta ja värikyydestä. Myös puheen tempoa ja ääntämistä on syytä miettiä. Juontajan selkeä-ääniset ymmärrettävät lauseet on helpompi sisäistää kuin hiljaa mutisevan vaikeatajuisia lauseita viljelevän juontajan. (Kujala, Lahti & Tamminen 1999, 85.)

Vuoteen 1985 radion kielenä oli kirjakieli. Paikallisradiot toivat jutustelun ja vapaan puheen radioviestintään (Saksala 2012, 199-200). Saksalan mukaan vapaa puhe vaatii sujuvuuden ja luovuuden lisäksi hyvää kielitajua ja laajaa sanavarastoa. Tarkat havainnot, arkiset oivallukset, henkilökohtaisuus ja juontajan innostuneisuus ovat hyvän sisällön takeena. Saksala kysyykin, kuinka juontaja voisi saada kuulijan innostumaan aiheesta, jos hän ei itse sitä olisi.

Jo 1960-luvulla tiedettiin seuraavaa:

Perusasetelma on puhuminen radiossa samalla tasolla kuulijan kanssa. Radion puhuja ei toisin sanoen nouse korokkeelle eikä tavoittele kiinteää suhdetta suureen kuulijakuntaan kerrallaan, vaan suuntaa sanottavansa, sekä hengen että sävyn toiselle yksilölle. (Miettunen, 1966, 49.)

Radio pohjautuu edelleenkin tälle perusasetelmalle, josta Helge Miettunen puhuu, vaikka sanottava, henki ja sävy ovatkin radikaalisti muuttuneet sitten 60-luvun.

Radiotyön perusteet -oppaassa kehoitetaan olemaan henkilökohtainen ja puhuttelemaan aina yhtä kuuntelijaa kerralla. ”Sinä on parempi kuin te.” Juontaja luo henkilökohtaisemman suhteen kuuntelijaan puhuttelemalla häntä suoraan. (Kujala, Lahti & Tamminen 1999, 69).

4.5 Juontaja on kuulijan kaveri

Kuuntelijan ja juontajan välille voi syntyä läheisempikin suhde. Juontajasta tulee kuuntelijan kaveri. Tällaista suhdetta juontajan ja kuulijan välillä kutsutaan parasosiaaliseksi suhteeksi. Kuulija kokee, että hän tuntee juontajan, hänen luonnettaan ja persoonallisuuttaan. Juontajan käyttäytymis- ja puhutavat käyvät kuulijalle tutuksi. Kaverina juontaja on ihanteellinen, koska hän on aina hyväntuulinen, miellyttävä ja luotettava. Hän on myös ennustettava: kuuntelija tietää, mitä saa ja milloin. (Kujala, Lahti & Tamminen 1999, 84.)

Parasosiaalisen suhteen piirteisiin kuuluu muun muassa, että vastaanottaja kuuntelee uskollisesti kaikki lähetykset ja odottaakin niitä etukäteen. Juontaja käy kuulijan mielessä myös lähetyksien ulkopuolella. Kuulija pitää juontajaa myös suuressa arvossa ammattitaitonsa ja älykkyytensä puolesta. (sama.)

5 AINEISTOT JA MENETELMÄT

5.1 Tutkimusaineistot

Tutkimusaineistoni koostuu Radio Novan ja Yle Radio Suomen radiolähetyksistä. Valitsin lähetyksajaksi aamulähetyksen, koska aamushow't ovat yleensä päivän kuunnelluimpia lähetyksiä (Geller, 2011, 13.) Gellerin mukaan hyvä aamushow voi muodostaa pohjan eheälle ja vakaalle radiokanavalle.

Jotta kumpikaan kanava ei saisi etulyöntiasemaa toisiinsa nähden, lähetykset on valittu samalta päivältä, samaan kellonaikaan. Näin molemmilla kanavilla on mahdollisuus käsitellä ajankohtaisia ja saman päivän asioita. Lähetyspäivä valikoitui sattumanvaraiseksi ja on perjantai 11.3.2016. Lähetyksen on tunnin mittainen, seitsemästä kahdeksaan. Valitsin kellonajan tarkoituksella, sillä halusin tarkkailtavana olevan ohjelmatunnin lähetyksen keskeltä.

Litteroin lähetykset pyrkien tuomaan esiin mahdollisimman tarkasti, mitä ja miten juontajat puhuivat, kirjoitin ylös esimerkiksi sanoissa takeltelua. Jätin kuitenkin merkitsemättä mietintä-äänet kuten hiljaiset hetket tai yskäisemiset tai sanojen painotukset. Tutkielmani kannalta litteroidun tekstin kielipöytä ei ole merkitystä. Litteroidut tekstit löytyvät kokonaisuudessaan liitteistä.

Valitsin Radio Novan ja Yle Radio Suomen vertailukohteiksi, sillä molempien kanavien kohdeyleisönä ovat aikuiset. Radio Nova ja Yle Radio Suomi kuuluvat myös Suomen kuunnelluimpiin radiokanaviin.

Radio Nova

Radio Nova on Suomen kolmanneksi kuunnelluin radiokanava. Bauer Median sivujen mukaan kanava on maan tunnetuin kaupallinen kanava. Sivulla kanavaa luonnehditaan seuraavasti: ”Radio Novaa tehdään pieteetillä aikuisille, joita kiinnostavat maailman asiat ja juuri se oikea musiikki, oli se sitten uutta tai vanhaa.” (Bauer Media 2016, viitattu 11.3.2016.)

Toimintansa vuonna 1997 aloittanut Radio Nova on Suomen ensimmäinen valtakunnallinen kaupallinen radiokanava. Marko Ala-Fossin mukaan toimiluvan myöntäminen Radio Novalle oli uusi

murros suomalaisen kaupallisen radion toimilupapolitiikassa. Ala-Fossi kirjoittaa, että kanavalle löytyi aukko tarjonnassa suoraan Radiomafian ja Radio Suomen välistä. (Ala-Fossi 1999, 32.)

Radio Novan tulo radioaalloille aiheutti sekaannusta myös paikallisradioiden parissa. Ensinnäkin kanava palkkasi menestyneitä juontajia paikalliskanavilta. Toisekseen kanava myös kiristi kilpailua niin yleisöstä kuin mainostajistakin. (Ala-Fossi 1999 145-147, 177)

Vuoden 2015 helmikuussa Radio Nova uudisti konseptiaan ja ohjelmakarttaansa. Radio Novan internetsivujen mukaan kyseessä on kanavan historian suurin muutos. Muutoksen yhteydessä kanava astui pois päin lähetysvirtaradiosta, ohjelmien noustessa merkittävimiksi. Sivulla kuvataan muutosta näin:

Kanavalla vähennetään aiemmin hallitsevassa roolissa olleen lähetysvirran määrää ja keskitytään luomaan uudenlaisia monimediallisia ohjelmakokonaisuuksia. FM-taajuuksien ohella ohjelmia ja tarinoita jaetaan verkossa, sosiaalisessa mediassa ja erilaisissa tapahtumissa. (Radio Nova 2015, viitattu 11.3.2016.)

Muutoksen yhteydessä Radio Nova tarkensi kohderyhmäänsä 25-54-vuotiaista yli 35-vuotiaisiin. Finnpanelin tutkimuksen mukaan (otanta marraskuusta 2015 tammikuuhun 2016) Radio Nova on tällä hetkellä kolmanneksi kuunnelluin radiokanava Radio SuomiPOPin ja Yle Radio Suomen jälkeen. Viikossa kanavan löytää 1 020 000 ihmistä, joista runsaat puolet on naisia. (Bauer Media 2016, Finnpanel 2016, viitattu 11.3.2016.)

Yle Radio Suomi

Yle Suomi on ollut aloittamisestaan asti menestyjä. Tänäkin päivänä kanava on Suomen kuunnelluin. Finnpanelin mukaan kanavaa kuuntelee viikoittain 1 865 000 ihmistä. Tutkimuksesta käy ilmi, että kanavan ääressä viihtyvät parhaiten yli 65-vuotiaat kuuntelijat 53 prosentin enemmistöllä. Alempi ikäluokka 56–64-vuotiaat löytävät kanavan pariin 45 prosentin joukkona. Kohderyhmän voi karkeasti sanoa olevan aikuiset. Kaisu Nevasalmi haastatteli opinnäytetyötään varten Yle Radio Suomen Musiikkipäällikköä Jorma Hietämäkeä, jonka mukaan Yle Radio Suomen kohderyhmä ovat yli 35-vuotiaat aikuiset (Nevasalmi 2014, 12.)

Ylen vuoden 2015 toimintasuunnitelmassa kerrotaan, että saman vuoden aikana Yle radio Suomen ohjelmistoa oli tarkoitus muuttaa. ”Kanava lisää suoraa läsnäoloaan alueilla ja monipuolistaa

musiikkitarjontansa.” Lisäksi kanava lähti tavoittelemaan uusia yleisöjä 45-59-vuotiaista (Yle, 2014, viitattu 22.3.2016).

Yle Radio Suomi koostuu sekä Helsingistä lähetettävistä valtakunnallisista radiolähetyksistä että alueellisista radiolähetyksistä. Ylen sivuilla kanavaa luonnehditaan: ”Koko maassa, lähellä ja aina läsnä oleva aikuisten radio. Radio Suomen musiikki on sekoitus klassikoita, iskelmää ja poppia.”

Yle Radio Suomen paikallislähetyksistä valitsin Radio Novan vertailupariksi Oulun aamulähetyksen. Valintani perustuu henkilökohtaiseen kiinnostukseeni siihen, miten lähetyksiä tehdään kotipaikkakunnallani.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Toteutin tutkielmani laadullisilla tutkimusmenetelmillä. Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja ymmärtäminen. Jokainen ihminen tulkitsee asioita erilaisista näkökulmista ja omasta ymmärryksestään käsin. Siksi laadullisessa tutkimuksessa uskotaankin, että todellisuus on moninainen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään pikemminkin löytämään tai paljastamaan tosiasioita kuin todentamaan jo olemassa olevia väittämiä. ”Tutkijan pyrkimyksenä on paljastaa odottamattomia seikkoja. Sen vuoksi lähtökohtana ei ole teorian tai hypoteesin testaaminen vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu.” (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 160-164.) Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa käsitellään myös kokonaisuutena (Alasuutari 2011, luku 2, laadullisen analyysin vaiheet). Esimerkkinä Hirsjärvi ym. esittävät kalastuskilpailun, jossa määrällisessä tutkimuksessa tarkasteltaisiin, paljonko kalaa saatiin ja kuinka paljon se painoi. Laadullisessa tutkimuksessa puolestaan tarkastellaan kokemuksia ja tunteita, joita kilpailussa nousi esiin.

Tutkimusmetodiksi valikoitui lähiluku, koska aineistoni käsittelyssä vaaditaan yksityiskohtaista analyysia. Lähiluku on yksityiskohtainen analyysi, joka on väljä kategoria tulkinnalliselle tarkastelulle. Usein lähiluvulla viitataan tekstin analyysiin ja tulkintaan, mutta sitä voidaan käyttää hyvin muunlaistenkin aineistojen kanssa. (Lähdesmäki, Hurme, Koskimaa, Mikkola & Himberg 2015, viitattu 11.3.2016.)

Lähiluku voidaan jakaa kahteen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa tekstistä valikoidaan analysoitava osa-alue. Se voi olla hyvin pieni osa tekstistä, kuten tutkielmani kannalta on, tai tekstiä voi tarkastella kokonaisuutena. Tehtävänä on tulkita tietoa ja yksityiskohtia, joita tekstistä löytyy. Analyysin ja tarkastelun jälkeen siirrytään toiseen osioon, jossa esitellään omat havainnot. Havainnoista muodostetaan jonkinlainen tulkinta tai johtopäätös, jotka pohjautuvat tekstistä löytyneisiin tietoihin ja yksityiskohtiin. (Kain 1998, viitattu 11.3.2016.)

Laadullinen lähiluku tarkoittaa tutkielmani kannalta sitä, että etsin litteroidusta tekstistä pronomineja. Havainnoin jokaisen kerran kun tekstissä vilahtaa pronomini, jolla juontaja viittaa joko itseensä tai yleisöön. Etsin myös substantiiveja, joilla juontaja saattaa kutsua itseään tai kuulijoita. Lisäksi poimin eri aihealueita, joista juontajat keskustelivat lähetystunnin aikana. Tarkkailen kuinka usein aihealueet vaihtuvat, vaihtuvatko ne juonnon aikana vaiko kenties kappaleen välein. Tämän lisäksi tarkastelen, miten aiheista puhutaan.

6 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa esittelen asioita, jotka nousivat esille Radio Novan ja Yle Oulun ohjelmatunneilta. Peilaan niitä jo olemassa olevaan teoreettiseen viitekehykseen. Käsittelen tuloksia tutkimuskysymyskohtaisesti.

Taustatiedoksi on hyvä tietää: Radio Novan aamuohjelmassa *Minna ja Pojat*, juontajina toimivat Minna Kuukka ja Janne Kataja. Yle Oulun ohjelmassa *Oulun aamu* juontajana oli Harri Nousiainen. Uutisjuontaja Kirsi Karppinen kävi vierailmassa studiossa kahden juonnon ajan.

6.1 ”Hyvää huomenta ja hyvää perjantaiamua!” Miten kuulijan puhuttelu eroaa Radio Novalla ja Yle Radio Suomella?

Radio Novan ja Yle Oulun juontajien tapa puhutella kuulijaa erosivat toisistaan huomattavasti. Poikkeavuutta löytyi niin tavassa puhutella kuulijaa kuin puhuttelun toistuvuudessakin. Radio Novan lähetyksessä yleisöön haettiin enemmän kontaktia kuin Yle Oululla. Novalla kuulijat otettiin mukaan lähetykseen ja tunti perustui pitkälti vuorovaikutukseen yleisön kanssa. Otantatunnin aikana Radio Novan lähetyksessä yleisöön otettiin kontaktia 19 kertaa, josta 12 kertaa kuulijaa puhuteltiin suoraan. Yle Oulun lähetyksessä kuulijoita puhuteltiin kolme kertaa, eikä juontaja muutoin pyrkinyt vuorovaikutukseen yleisön kanssa.

Vuorovaikutuksella yleisön kanssa tarkoitan esimerkiksi tilanteita, joissa juontaja lukee kuulijan lähettämiä tekstiviestejä tai ottaa soittajan mukaan lähetykseen.

Radio Novan otantatunti rakentui vuorovaikutukseen yleisön kanssa, mutta suhdetta olisi voinut helposti vielä vahvistaakin. Lähetyksen monista vuorovaikutustilanteista olisi helposti voinut rakentaa suoran kuulijan puhuttelun. Esimerkiksi sen sijaan, että juontaja sanoi: ”178275 tekstari-numero ja 0100806000 numerossa vastataan puhelimeen” olisi hän helposti voinut osoittaa sanansa suoraan kuulijalle. Näin hän olisi vahvistanut parasosiaalista suhdetta yleisön kanssa.

Millaisia keinoja Radio Novan ja Yle Oulun juontajat sitten käyttivät puhutellessaan yleisöä? Molemmat kanavat toivottivat kuulijoilleen hyvää huomenta. ”Hyvää huomenta ja hyvää perjantai-

aamua”, toivotettiin Yle Oulussa. Novalla huomenna toivotettiin useampaankin otteeseen ja lisäksi toivotettiin tervetulleiksi ohjelman toiselle tunnille.

Oletin Radio Novan juontajien suosivan puheessaan yksikön toista persoonaa, mutta yllätyksekseeni tunnin aikana sinuttelua käytettiin vain kerran. Janne Kataja sanoi: ”Jos olet marssimassa niin kerrohan vähän fiiliksiä soittamalla meille numeroon 0100806000 tai jos et ole marssimassa, mutta olet asiasta jotain mieltä niin silloinkin saa soittaa numeroon 0100806000.” Mielestäni mielenkiintoiseksi tämän tekee se, että Novan juontajat kuitenkin ottivat kontaktia yleisöön ja puhuttelivat kuulijoita huomattavan usein, mutta välttivät silti sinuttelua, joka on omiaan vahvistamaan parasosiaalista suhdetta. Yle Oulun lähetyksessä kuulijaa ei sinuteltu kertaakaan.

Mielenkiintoiseksi muodostui myös *me*-sanon käyttö. Radio Novan aamussa oli kaksi juontajaa, jolloin oli luontevaa, että he käyttivät usein sanaa *me* puhuessaan itsestään työparina. Tämän lisäksi Novalla *me*-sanaa käytettiin puhuessa juontajista ja kuulijoista samana yksikkönä: ”Me katotaan kohta vähän tota liikennetilannetta” tai ”Sahlströmin Antti noi uutiset meille toimittaa”. Vastaavasti Yle Oulun juontaja sanoi näin: ”puoli kahdeksan uutiset ja Kirsi Karppinen”. Tällainen tapa, jota Yle Oulun juontaja Harri Nousiainen käytti, luo kuulijan ja juontajan välille kuilun. Novan tapa puolestaan luo yhdessä tekemisen ilmapiiriä: yhdessä tässä aamua vietämme ja rupatellaan. Harri Nousiainen kuitenkin puhutteli yleisöä sanoen: ”katsotaanpas vähän vähän noita sääätietoja merenkulkijoille.” Puhekielessä passiivin käyttö edustaa usein monikon ensimmäistä muotoa, jolloin passiivinen *katsotaanpas* voidaan mielestäni laskea juontajan yritykseksi puhutella kuulijoita ja itseään samana yksikkönä. *Me*-sanon käytöllä juontajat asettavat itsensä samalle tasolle kuulijan kanssa nostamatta itseään jalustalle. Helge Mieltusen mukaan radio perustuu tälle perusajatukselle, jossa kuulija ja juontaja ovat samanarvoisia. Tästä kerroin aiemmin luvussa Puhe - juontajan tärkein työkalu.

Yle Oulun juontaja Harri Nousiaisen puhutteli kuulijaa myös toisen kerran käyttäen passiivia rakentamaan *me*-henkeä. Radio Novan juontajat eivät käyttäneet passiivisia ilmauksia ollenkaan.

Parasosiaalisen suhteen kannalta tärkeimmät puhuttelutavat ovat *sinä* ja *me*. Näin juontaja luo tunnelman, että he ovat samalla aaltopituudella ja yhdenvertaisella tasolla kuulijan kanssa. Kujalan, Lahden ja Tammisen sanoin: ”sinä on aina parempi kuin te”. Radio Novan juontajat puhuttelivat *sinä*- ja *me*-muotojen lisäksi suuria massoja esimerkiksi Janne Kataja sanoi ”käykää katso-massa Periscopista Janne Kataja”. Lisäksi Minna Kuukka puhui kanssasiskoista ja Kataja sanoi:

”kuuleehan kaikki”. Suurien massojen puhuttelu ei ollut kuitenkaan kovin yleinen tapa puhutella yleisöä.

Radio Novan juontaja Minna Kuukka puhutteli yleisöä kerran myös varsin erikoisella tavalla. Hän sanoi: ”Perjantai on valjennut niin traktorimarssilaisille kuin niille, jotka sitten taas tiloille on jäänyt hommia tekemään tai niille jotka kaupungissa kohta hyppää autoon ja lähtee ajamaan kohti toimistoa”. Oikeaoppisesti näin sanoessaan juontaja puhuu yleisöstä ei puhuttele tätä. Tällä tavalla hän etäännyttää itsensä kuulijoista. Hän puhuu tuntemattomista massoista luoden tunnelman ryhmistä: olemme me ja sitten ovat ne. Parasosiaalisen suhteen kannalta tällainen sanavalinta on äärimmäisen huono. Ja myös kielipölisesti väärin. *He* viittaisi ihmisiin toisin kuin *ne* viittaa asioihin ja esineisiin. Mielestäni tällaisessa tilanteessa olisi parempi käyttää *te*-sanaa.

Radio Novan ja Yle Oulun välillä oli siis suuria eroja, mutta tulokset eivät sinänsä olleet mitenkään yllättäviä. Siinä missä Yle Oulun juontaja Harri Nousiainen huomenn toivottamisen jälkeen puhutteli yleisöä vain kahdesti käyttäen passiivia, Radio Novan tunti pyöri yleisön ympärillä koko ajan vahvistaen vuorovaikutusta kuulijoiden kanssa. Novan juontajat puhuttelivat kuulijoita usein ja monin eri keinoin. He puhuttelivat niin suuria massoja, puhuivat *meistä* yhtenä isona joukkona ja osoittivat sanansa myös suoraan *sinulle*. Kerran myös puhuttiin *niistä*. Radio Novalla vuorovaikutus yleisön kanssa oli suuremmissa roolissa kuin Yle Oululla. Novan juontajat hakivat kontaktia yleisöön lukemalla heidän viestejään ja ottamalla kuulijoita mukaan lähetykseen. He toistuvasti kehottivat kuulijoita ottamaan keskusteluun osaa. Novan lähetyksestä paistoi yhdessä tekemisen ilmapiiri kun taas Yle Oulun tapa oli etäännyttävä ja itseään jalustalle nostava.

6.2 ”Tääl me ollaan!” Miten juontajat puhuttelevat itseään?

”Noniin tääl me ollaan”, aloitti Radio Novan juontaja Minna Kuukka otantatunnin. Heti alusta asti oli selvää, että Radio Novalla juontajat eivät kaiha puhumasta itsestään. Radio Novan lähetyksessä juontajat puhuttelivat itseään yli 60 kertaa. Lukuun sisältyvät kerrat, jolloin juontajat puhuttelevat myös toisiaan. Korkeaan lukuun vaikuttaa myös se, että studiossa oli kaksi juontajaa, jotka molemmat puhuttelivat paljon itseään. Yle Oulun aamussa juontaja viittasi itseensä viisi kertaa.

Radio Novan juontajien tyypillisin tapa puhutella itseään oli *mää*: ”mää en aikaisemmin tajunnut”, ”mää aina sit mietin” tai ”mun mielestä”. Juontajat käsittelivät aiheita omista mielipiteistä ja näkemyksistä käsin, eivätkä he pelänneet esittää niitä. Aiheita nousi myös juontajien omista kokemuksistaan esimerkiksi: ”eilen kävin kaupassa” tai ”olis mikä se tilanne, niin mää hymyilen”. Juontajat käyttivät siis ensimmäistä persoonaa ilmentäessään mielipiteitään ja kokemuksiaan.

Radio Novan juontajien tapa oli siis keskusteleva, ja aiheessa kuin aiheessa he toivat persoonansa ja mielipiteensä esiin. Silti tunnin aikana oli myös pitkiä hetkiä, jolloin he käsittelivät aiheita pelkästään asiapitoisesta näkökulmasta tuomatta omaa mielipidettään lainkaan esiin.

Myös Yle Oulun juontaja Nousiainen käytti yksikön ensimmäistä persoonaa puhutellessa itseään: ”en tiedä ollaankos nyt sitten siellä välimaastossa” ja ”katoin uutista - -”. Tällaisissa lausunnoissa hän toi itseään esiin hyvin varovaisesti paljastamatta kuitenkaan liikaa tai kertomatta mielipidettään. Jopa esitellessään itsensä hän vältti käyttämästä yksikön ensimmäisen persoonaa: ”Harri Nousiainen tässä”, hän esitteli. Ainoastaan kerran hän kertoi selvästi oman mielipiteensä käyttäen yksikön ensimmäistä persoonaa: ”- - kyllä mää olisin ihan selvästi toiselle metrille kyllä oman arvioni täryttänyt.”

Kuten jo aikaisemmin kerroin Radio Novan juontajien käyttäneen monipuolisesti *me*-sanaa ilmaisemaan juontajien ja kuulijoiden olevan yksi yhteinen joukko, *me*-sanaa käytettiin myös ilmaisemaan juontajien keskinäistä suhdetta. ”Soittamalla meille numeroon” tai ”täällä me ollaan” tyypillisillä ilmauksilla juontajat puhuttelivat itseään työparina. Mielenkiintoista oli kuitenkin se, ettei esimerkkejä noussut esille enempää, vaan *me*-sanana käyttö painottui enemmän parasosiaalisen suhteen luomiseen.

Koska Radio Novan studiossa juontajia oli kaksi, oli luontevaa, että he myös puhuttelivat toisiaan. Juontajien yleisin tapa puhutella toisiaan oli *sää*: ”ootkohon sää tässä vielä huomenna?” tai ”löydätsä?” tai ”hei onhan se sulle ihan ok et mää aion tehdä nyt periscooppilähetyksen?” Huomion arvoista kuitenkin on, että kahdenkeskeisen sinuttelun lisäksi juontajat ottivat kuuntelijat huomioon ja puhuivat toisistaan myös muodossa *hän*. Tällöin he osoittivat sanansa suoraan kuulijoille, eivätkä niinkään toisilleen. Esimerkiksi Janne Kataja osoitti ylemmän periscooppikysymyksen Minna Kuukalle ja jatkoi sen jälkeen osoittaen sanansa yleisölle: ”Kuuleehan kaikki, et hän antoi luvan?” Hän-sanaa käytettiin kuitenkin hyvin harvoin, vain kaksi kertaa.

Lisäksi juontajat puhuttelivat toisiaan nimellä kolme kertaa. He esittelivät toisensa yleisölle heti tunnin alussa, jonka lisäksi Janne Kataja sanoi tunnin aikana: ”Minna hei, Tinni laittaa viestiä täältä.”

Juontajien tavassa puhutella itseään esiin ei noussut suuria yllätyksiä. Molempien kanavien yleisimmäksi tavaksi muodostui yksikön ensimmäisen persoonan käyttö. Radio Novalla nousi esiin myös *me*, jota Yle Oulun juontajan oli yksin ollessaan mahdoton käyttää samalla tavalla. Lisäksi Novalla juontajat puhuttelivat tietysti myös toisiaan. Yleisin tapa oli sinuttelu. Tämän lisäksi he käyttivät muutaman kerran hän-sanaa ja toistensa etunimiä. Olin kuitenkin yllättynyt Yle Oulun juontajan puhuvan itsestään harvoin ja näin ollen pitäen itsensä etäällä kuulijasta.

6.3 Millaisen kokonaisuuden ohjelmatunti muodostaa?

Radio Novan tunti koostui yhdeksästä juonnosta. Juontoaika oli yhteensä 20:26 minuuttia. Yle Oulun ohjelmatunti puolestaan sisälsi kymmenen juontoa, joiden yhteenlaskettu aika oli 12:21 minuuttia. Yle Oululla puheosuutta lähetyksessä lisää kuitenkin uutiset, sää ja merisää. Juontojen rakenne ohessa.

Radio Novan tunnin aiheet:

1. Juonto (2:03)
Juontajien esittely ja tervetulosanat, traktorimarssin puffaus
Naisen voima-asento
2. Juonto (3:21)
Traktorimarssi
3. Juonto (00:53)
Traktorimarssi: Talon pojan taakka - biisin esittäjä
Puffaa eteenpäin
4. Juonto (00:40)
Liikennekatsaus: Traktorimarssin vaikutus liikenteeseen
5. Juonto (05:38)
Axl Smith: Emma-Gaalan uudet juontajat, uhrien haastatteluita
Missä kaikkialla ihmiset tallentuvat video- tai valvontakameroille?
Takaisin Axl Smithiin

6. Juonto (01:25)
Traktorimarssi: soittaja mukaan lähetykseen
7. Juonto (5:47)
Ruokakauppojen salaattipöydät
Rahannostaminen ja tallettaminen
Lopussa vielä palaa salaattipöytiin
8. Juonto (00:18)
Biisin juonto
9. Juonto (00:21)
Uutisten puffaus

Yle Oulun tunnin aiheet:

1. Juonto (00:30)
Itsensä esittely ja huomenet
2. Juonto (01:35)
Kellossa tasoristeysonnettomuus ja pitenevä päivä
3. Juonto (02:23)
Kananmuna ja missä sitä säilyttäisi
4. Juonto (00:08)
Uutisten puffaus
5. Juonto Kirsi Karppisen kanssa (00:30)
Säteilyarvot
Sään puffaus
6. Juonto Kirsi Karppisen kanssa (04:25)
Traktorimarssi
7. Juonto (00:48)
Emma-Gaala: Juontajien vaihtuminen
8. Juonto (00:08)
Puffaus merisää
9. Juonto (00:38)
Jään paksuus
10. Juonto (01:16)
Emma-Gaala: Palkinnot

Radio Novalla yhdeksän juonnon aikana erilaisia aiheita nousi esiin seitsemän. Yle Oululla kymmenen juonnon aikana niitä oli kahdeksan.

Yle Oulun lähetys noudatti tarkasti samaa rakennetta koko tunnin ajan. Aiheet vaihtuivat jokaisen kappaleen välein. Radio Novan ohjelmatunnissa ei puolestaan ollut selkeää kaavaa. Neljässä ensimmäisessä juonnossa käsiteltiin traktorimarssista, jonka jälkeen vuorossa oli Axl Smith - skandaali, jonka jälkeen palattiin taas traktorimarssin pariin. Viimeisessä pitkässä juonnossa juontajat keskustelivat ruokakauppojen salaattipöydistä ja rahannostamisesta. Aivan lopuksi uutisia puffatessaan he vielä palasivat traktorimarssiin.

Radio Novalla ohjelmatunti pyöri päivän poliittisten tapahtumien ympärillä. Maanviljelijät järjestivät mielenilmauksen, joka tunnetaan nimellä traktorimarssi. Novalla aihetta seurattiin kolmessa juonnossa, jonka lisäksi aihetta sivuttiin kiinteän liikenneosion aikana. Traktorimarssia puffattiin myös ensimmäisessä juonnossa, ja viimeisessä juonnossa uutisia puffattiin traktorimarssin avulla. Myös Yle Oulu käsitteli traktorimarssia ja puhui aiheesta ajallisesti pisimpään muihin juontoihin nähden.

Kanavat käsittelivät myös toista samaa aihetta ohjelmatunnin aikana. Juontajat puhuivat Emma-gaalan vaihtuneista juontajista. Novan juontajat sivusivat aihetta käsitellessään koko Axl Smith - skandaalia. Yle Oulun juontaja puhui aiheesta hyvin pinnallisesti esitellen faktat alle minuutin mittaisella juonnolla.

Mielenkiintoista oli, että paikalliskanavana Yle Oulun aiheet eivät olleet paikallisia lukuun ottamatta yhtä aihetta. Toisen juonnon aikana juontaja kertoi Kellon tasoristeysonnettomuudesta. Käytin verbiä *kertoa* kuvailemaan juonnon luonnetta, sillä juonto oli luettelomainen ja tarjosi kuulijalle pelkästään poliisitiedotteesta löytyviä tietoja. Hän ei tarjonnut onnettomuuteen uutta tietoa, eikä pyrkinyt herättämään keskustelua. Vaikka hän käsitteli aihetta luettelomaisesti, hän sentään kertoi aiheesta omin sanoin. Juontaja kertoi:

niin tosiaan tossa eilispäivänä illalla myöhään sattu Kellossa todella hurja tilanne. Siellä tasoristeyksessä henkilöauto jäi junan alle, mutta kuin ihmeen kaupalla tuosta selvittiin ilman henkilövahinkoja. Itse asiassa kukaan autossa olleista kolmesta henkilöstä ei sen kummemmin loukkaantunut. Yksi oli päänsä kolauttanut tällin seurauksena lasiin taikka ikkunaan, mutta ilmeisesti sen kummempaa siitä ei syntynyt. Auton perä katosi jäljettömiin kuten sanonta kuuluu.

Yle Oulun kaikki juonnot toistivat samaa kaavaa luettelomaisella esitystavallaan. Juontaja käsitteli aiheita asiatietoon pohjaten luetellen faktoja kuin olisi ne ranskalaisilla viivoilla paperille kirjoittanut. Välillä juontaja kuitenkin havainnollisti aiheita, esimerkiksi kananmunasta puhuttaessa hän sanoi: ”Sen vuoksi, että ku sitä ovea luonnollisesti auotaan: auki kiinni, auki kiinni auki kiinni, niin sen kananmunan rakenne kuulemma hölskyy joka kerta kun se ovi avataan.”

Ainoastaan Kirsi Karppisen ollessa mukana lähetyksessä juontajat saivat keskustelua syntymään ja herättivät keskustelua myös yleisön parissa sanoessaan esimerkiksi näin: ”Jokainen voi tehdä itselleen sen kysymyksen, että kuinka valmis olisi tekemään töitä kahden euron tuntipalkalla.” He puhuivat traktorimarssista pohtivasti miettien ja tuoden oman mielipiteensä esille. Keskustelunsa tueksi heillä oli Yle tekemiä haastatteluita, joihin he sitten peilasivat omia ajatuksiaan.

Uskallan väittää, että lukuun ottamatta traktorimarssi-juontoa Yle Oulun juonnot pohjautuivat suurimmaksi osaksi uutisiin ja sähköisiin. Juontaja on saattanut selata Ylen nettisivuja ja etsiä sieltä aiheita juontoihinsa. Hän ei ammentanut aiheita omasta elämästään tai kokemuksistaan. Huomion arvoista kuitenkin on, että samalla kun juonnot pohjautuivat muiden tekemiin uutisiin ja sähköisiin, hän ei paljastanut lähteitään kuulijoille. Esimerkiksi kananmuna-juonnossa juontaja toisteli ”kuulemma”, joka kuulijana herätti kysymyksiä, kuka on tämän tiedon takana. Hyvän journalistisen perusteen mukaan lähde on mainittava (Julkisen sanan neuvosto 2011, viitattu 28.3.2016). Muissa juonnoissa lähteettömyys ei ollut mielestäni ongelma.

Radio Novalla aiheet löytyivät ajankohtaisista uutisotsikoiden ykkösaieista kuten traktorimarssista ja Axl Smith -skandaalista. Tämän lisäksi aiheita kumpusi myös juontajien omista kokemuksista ja pohdinnoista. Tästä esimerkkinä juonto ruokakauppojen salaattipöydistä ja rahannostamisesta. Kuten myös keskustelu, jossa juontajat pohtivat ääneen, missä kaikkialla ihminen nykyään tallentuu kameralle. Juontoina Novan aiheet olivat aidosti pohtivia ja keskustelua herättäviä ja tarjosivat myös viihteellistä arvoa. Viihteellä tarkoitan tässä tapauksessa keveyttä, huumoria ja rupattelevaa otetta.

Yle Oulun juonnoissa ei ollut viihteellistä arvoa. Vaikka kanavat käsittelivätkin muutamia samoja aiheita, oli Radio Novan käsittelytapa paljon viihteellisempi kuin Yle Oulun. Karkeasti sanottuna Radio Novan juonnot pohjautuivat hyvin pitkälle viihdyttämiseen. Vaikka heidän asiasisällössään ei ollut journalistisesta näkökulmasta moitittavaa, oli juontajien ote enemmän viihteessä kuin tiukan harmaassa journalismissa. Juonnot pyrkivät kuitenkin herättämään keskustelua ja tarjoa-

maan uutta tietoa. Hyvänä esimerkkinä viihteellisestä arvosta voi käyttää ensimmäistä juontoa. Juonnossa käsiteltiin naisen voima-asentoa, joka pohjautui selvästi uutiseen, mutta aihe itsessään ei ollut yhteiskunnallisesti merkittävä, jolloin sen arvo perustuu pelkästään viihteeseen.

Molempien kanavien juonnot nousivat ajankohtaisista aiheista. Erona kanavien välillä oli kuitenkin se, että Yle Oulun juonnot nousivat ajankohtaisista uutisista, kun Radio Novan aiheet löytyivät ajankohtaisista asioista. Esimerkiksi Radio Novan juonto ruokakauppojen salaattipöydistä ei läpäise uutiskynnystä, mutta silti se on aiheena ajankohtainen. Salaattipöydät ovat löytyneet ruokakaupoista jo usean vuoden ajan, mutta ovat yleistyneet koko ajan tihenevään tahtiin. Tähän keskusteluun juontajat tarjosivat uuden näkökulman, kun Janne Kataja kertoi, että hän ostaa salaattipöydistä valmiiksi silputut vihannekset eri kippoihin, jolloin välttyy niiden pilkkomiselta ruuanlaiton yhteydessä.

Yle Oulun aiheet pohjautuivat siis uutisiin ja sähköisiin. Juontaja käsitteli aiheita hyvin luettelomaisesti tarjoten kuulijalle faktat, mutta ei tuoretta näkökulmaa. Hän ei myöskään herättänyt keskustelua, eikä juonnoissa ollut viihteellistä arvoa. Paikalliskanavana paikallista näkökulmaa ei tarjottu kuin kerran. Molempien kanavien juonnot nousivat ajankohtaisista aiheista. Radio Novan lähetyksessä pääpaino oli päivän traktorimarssilla, jossa näkökulmaa haettiin kuulijoiden mielipiteistä tekstiviesteistä ja puheluista. Lisäksi Axl Smith -skandaali sai osakseen pitkän juontosuuden. Muut aiheet juontajat ammensivat omista kokemuksistaan ja pohdinnoistaan. Kaikkia aiheita käsiteltiin viihteellisestä näkökulmasta.

7 POHDINTA

Tutkielmassani halusin selvittää, miten radiojuontajat puhuttelevat kuulijaa, ja miten tämä eroaa niin kaupallisella kuin yleisradion kanavalla. Lisäksi tutkin, miten juontaja puhuttelee itseään. Vertailupariksi valitsin Radio Novan ja Yle Radio Suomen. Alakysymyksenä selvitin, millaisen kokonaisuuden otantatunti muodostaa ja millaisia aiheita tunnin aikana nousee esille. Aihevalintojen kautta tutkin, miten kanavien journalistisuus eroaa toisistaan.

Radiosta ja radiojuontamisesta on olemassa paljon tutkittua tietoa. Lisäksi löytyy myös useita oppaita hyvän juonnon rakentamiseen. Kuitenkaan juuri kyseistä aihetta ei ole aikaisemmin tutkittu. Tutkimuskysymykseni perustuu radion syvimmälle olemukselle: se kätkee taakseen radion tärkeimmän ominaisuuden eli kuulijoiden palvelemisen. Opinnäytetyöni tarjoaa radioammattilaisille ja -opiskelijoille uutta tarkempaa tietoa tavasta puhua radiossa nimenomaan kuulijan ja parasosiaalisen suhteen näkökulmasta.

Radion luonne on muuttunut paljon sitten vuoden 1985, jolloin kaupallinen radio aloitti toimintansa Suomessa. Nyt radio on taas joutunut olemaan muuntautumiskykyinen sosiaalisen median kehityksen edessä. Myös juontajat ovat joutuneet tähän muutoksen pyörteeseen.

Sosiaalisen median kehityksen aikana yleisöstä on tullut vielä tiiviimpi osa radiolähetystä. Vuorovaikutuskeinoina edelleenkin tekstiviesti, puhelinsoitto ja shoutbox ovat suosittuja keinoja saada kontaktia yleisöön, mutta kuluttajan näkökulmasta esimerkiksi tekstiviesti on sovellus, joka ei enää pärjää Whatsappien ja Snapchattien välisessä kilpailussa. Tietenkin kuluttajan sukupolven iällä on merkitystä siihen, millaisia kommunikaatiovälineitä viestinnässä käytetään. Esimerkiksi Yle Radio Suomen kuulijakunnassa on varmasti ihmisiä, joiden taskusta ei älypuhelin edes löydy. Tutkimuksessani en keskittynyt nuorisoradioihin, mutta käyttäjän näkökulmasta tiedän, että erityisesti nuorisokanavilla erilaisia applikaatioita käytetään vuorovaikutuksen välineinä paljon enemmän kuin aikuisradioissa. Uskon, että sovellukset ovat tulleet jäädäkseen ja niiden hyödyntäminen vuorovaikutuksessa tulee jatkossakin vain kasvamaan. Nähtäväksi jää, millaisen aseman sovellukset vakiinnuttavat radiossa ja mitkä applikaatiot ovat radiossa suosituimpia. Uskon, että menestyvän radion takaa löytyy vahva someosaaminen ja innoittava somekulttuuriin kannustaminen.

Myös juontajilta edellytetään näkyvää asemaa sosiaalisessa mediassa. Some-julkisten aikaan seuraajien määrästä on tullut eräänlainen kuuluisuuden mitta. Juontajienkin täytyy olla aktiivisia sosiaalisessa mediassa ja kerätä taakseen valtavat määrät seuraajia niin Instagramissa, Twitterissä ja nyt uusimpana Periscopessa. Brändättyjen radiopersonien täytyy olla aktiivisia somessa ja antaa seuraajille palasia myös omasta henkilökohtaisesta elämästään. Jos aikaisemmin kuulija on kuvitellut tuntevansa juontajan, on tunneside vielä voimakkaampi kun kuulija voi seurata päivittäin esimerkiksi Instagramissa suosikkijuontajansa postauksia. Kuulija oppii tuntemaan, miltä juontaja näyttää, ja voi elää mukana lempijuontajansa arjessa radiolähetysten ulkopuolellakin. Näin parasosiaalinen suhde koostuu nykyään myös uusista elementeistä, jotka vain entisestään vahvistavat juontajan ja kuulijan välistä suhdetta. Hyvän radion samoin kuin juontajien täytyy olla siellä, missä kuluttajatkin ovat.

Juontajilta edellytetään viihteellistä ja kevyttä sisältöä. Tällöin aihevalinnoissakin näkyy keveys ja viihteellisyys. Journalistisesta näkökulmasta moni tärkeä aihe jää täysin huomiotta, mutta toisaalta juontajat pyrkivät usein herättämään keskustelua ja nostamaan esiin välillä erikoisiltakin tuntuvia oivalluksia. Mielestäni radiojuontajat eivät ole enää pelkästään journalistisia toimijoita vaan pikemminkin viihteen mestareita.

Tutkimuksessani näkyi erinomaisesti kuinka Yle Oulu ei hakenut kontaktia yleisöön juuri ollenkaan. Nuorena kuulijana tällainen tapa ei puhutellut minua ollenkaan, ja normaalissa tilanteessa en olisi viihtynyt kanavalla puolta minuuttia kauempaa. Vanhemmat sukupolvet ovat tähän kuitenkin tottuneet, mutta heidän ikääntyessä ja menehtyessä nuorempi some-sukupolvi nousee vallitsevaksi kuluttajakunnaksi. Onko tällöin enää ylemäisellä 'Yleltä kansalle' -tavalla kysyntää?

Radiossa kuulijan puhuttelu saattaa olla asia, johon ei ensin kiinnitä mitään huomiota, mutta tarkemmin tarkastellessa huomaa, että sillä on suuri merkitys viihtyykö kuulija kanavalla. Kuulijaluvuilla on tärkein merkitys radion toiminnan kannalta, niistä riippuvat mainostulot ja täten koko radion kannattavuus. Kanavan täytyy olla kilpailukykyinen muihin kanaviin nähden. Omalla kanavalla täytyy olla parhaat juontajat, joita kuulijat haluavat erityisesti kuunnella. Uskollisen kuulijakunnan synnyttäminen on erittäin tärkeää ja parasosiaalisen suhteen luominen kuulijan ja juontajan välille on välttämätöntä. Siksi ei ole samantekevää, mitä juontajat kanavallaan puhuvat. Heidän täytyy tarkkaan miettiä, mitä sanovat ja kuinka kuulijoitaan puhuttelevat. Puhutteluna *sinä* on totisesti parempi kuin *te*.

Tulevaisuudessa pelkkä puhuttelu ei kuitenkaan enää riitä, eivätkä vanhanaikaiset tekstiviestit ja puhelinsoitot vuorovaikutuksena tule tyydyttämään some-kansan tarpeita. Juontajien ja radiokanavien täytyy olla suunnannäyttäjiä muuttuvassa maailmassa.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

Ala-Fossi, M. 1999. Tähdien kylmä loiste: Radio Novan markkinoilletulon vaikutus Suomen kaupallisten paikallisradioiden toimintaan. Tampere: Tampereen yliopisto.

Alanära, S. 2009. Monta erilaista radiopersonaa: Radiopersonallisuuksien luokittelua suomalaisella radiokentällä. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Viitattu 22.3.2016. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789517685030>.

Bauer Media. 2016. Radio Nova. Viitattu 11.3.2016, <http://www.bauermedia.fi/radio/radio-nova>.

Finnpanel. 2016. Kansallisen radiotutkimuksen tuloksia. Viitattu 11.3.2016, <http://www.finnpanel.fi/tulokset/radio/krt/viimeisin/tavoittavuus.html>.

Geller, V. 2011. Beyond powerful radio: A communicator's guide to the internet age. United States: Focal Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Helsinki: Tammi.

Julkisen sanan neuvosto. 2011. Journalistin ohjeet. Viitattu 28.3.2016. http://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/

Kain, P. 1998. How to do a close reading. Viitattu 11.3.2016, <http://writingcenter.fas.harvard.edu/pages/how-do-close-reading>.

Karisto, H. 2005. Radio-ohjelman, erityisesti radiodokumentin tekeminen uudessa radiokulttuurissa. Viitattu 17.3.2016, http://www.aanipaa.tamk.fi/doku_3.htm.

Kemppainen, P. 2001. Radion murros: Julkisradioiden kanavauudistus Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Kemppainen, P. 2011. Aina soi Sävelradio: Radiomusiikista musiikkiradioon. Helsinki: Avain.

Kemppainen, P. 2015. Radio kuuluu kaikille: Kaupallisen radion historia Suomessa. Helsinki: Into.

Kujala, T. Lahti, J & Tamminen, H. 1999. Radiotyön perusteet: Johdatus suoran lähetyksen tekemiseen. Tampere: Gaudeamus.

Lähdesmäki, T. Hurme, P. Koskimaa, R. Mikkola & L. Himberg, T. 2015. Menetelmäpolkuja humanisteille: Lähiluku. Viitattu 11.3.2016, <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/lahiluku>.

Miettunen, H. 1966. Radio ja TV opin perusteet. Helsinki: Weilin+Göös.

Nevasalmi, K. 2014. Radio Suomi soi: Musiikin valinta Suomen suosituimmalla radiokanavalla. Helsinki: Metropolia ammattikorkeakoulu.

Radio Nova. 2015. Radio Nova uudistaa konseptinsa ja ohjelmakarttansa 16.2. alkaen. Viitattu 11.3.2016, <http://www.radionova.fi/ajankohtaista/uutiset/Radio-Nova-uudistaa-konseptinsa-ja-ohjelmakarttansa-16-2--alkaen-33400.html>.

Saksala, E. 2012. Ammattina juontaja. Helsinki: Like.

Uimonen, H. 2011. Radiomusiikin rakennemuutos: Kaupallisten radioiden musiikki 1985-2005. Tampere: Tampereen yliopisto.

Viljakainen, J. 2004. Radiomonopolista kanavatulvaan. Helsinki: Edita.

Yle. 2014. Yleisradio Oy Toimintasuunnitelma 2015 - Tiivistelmä ja sisältöpainotukset. Viitattu 22.3.2016. <https://drive.google.com/file/d/0B-v6fV6ewetZbGFVbnc4d2lvOU0/view>.

Juontajat Minna Kuukka ja Janne Kataja

M: Noniin tääl me ollaan, tääl me ollaan.

J: Eikä muuta voida, mutta ei halutakkaan voida. Täällähän on kiva olla.

M: No, täällä on kiva olla. Ensimmäinen tunti meni kuin shiivillä.

J: Kyllä, kuin hassin shiivillä. Ja tervetuloa tälle thoishelle thunnille. Täällä on siis Kuukan Minna, tuo öö, missi maailman Dame Edna. Hahhaa. Olipa se erikoinen esittely.

M: Se oli oikein kauniisti sanottu. Elän tällä pitkään. Ja sit täällä on myöskin Riihimäen lahja maailmalle. Missä sun kaikki desinfiointisuihkeet on kaikki, Janne Kataja?

J: Voi kuule, autossa.

M: Okei, noniin.

J: Pitäis ottaa taas, mutta joka tapauksessa niin me ollaan täällä, täällä tota hyvässä sykkeessä ja ja ei, ei tarvi olla niin sanotusti kahden, koska puhelin pirisee todella kovaa studioon ja tulee viestejä ja aiheena on tuo traktorimarssi.

M: näin on. Sitä me seurataan tässä pitkin aamua. Ja tietysti tunnelmia puolin ja toisin. Ja sit muilta tienkäyttäjiltä ja muualta Suomestakin tietysti, et millä mielellä seuraa tätä kokoontumista tänne Helsingin ytimeen.

Täl viikolla on vietetty muun muassa naistenpäivää, ja nyt ehkä vähän niissä jälkimainingeissa tässä kaikille kanssasiskoille tällainen aamuvinkki. Tämmönen Amy Khady vaikuttaa arvostetussa Harvardin yliopistossa psykologian lehtorina, ja hän on neuvonut että miten naisten kannattaa nostattaa omaa itsevarmuuttaan. Joka aamu. Ja se tapahtuu ottamalla kahdeks minuutiks tämmönen supernainenasento. Kaks minuuttia, tämmösessä voimaannuttavassa asennossa. Jalat vähän haarallaan.

J: Okei, nyt hän näyttää.

M: Näyttää. Leuka pystyssä.

J: Joo.

M: Rinta ylväänä eteenpäin työnnettynä.

J: Herranjestas, hohoh, saanko saanko saanks videoida?.

M: Anteeks, Voitko väistää pikkusen?

J: Mä kysyin luvan.

M: Hartiat takana ja kädet lanteilla.

J: Oho ja kaks minuuttia tossa.

M: Kaks minuuttia tässä asennossa.

J: No paa nyt biisi soimaan.

M: Meinaatko?

J: Ku tätä ei nää, niin mä kattelen täällä. Johanna Kurkelaa

M: Joo puoleen väliin tätä biisiä.

J: Ootkohan sää tässä vielä huomenna.

M: No emmä tiä oonko mä tässä asennossa.

J: Kestää kestää.

Juonto 2:03

Biisi

M: Noniin nyt on voimaannuttu. Kello on koht kymment yli seitsemän, perjantai aamu, ja 11. 3 on päivämäärä ja tää päivämäärähän on jo aikasemmin ilmoitettu traktorimarssin ajankohdaksi. Eri puolilla Suomea itse asiassa tänään järjestetään näitä traktorimarsseja. Tää ei nyt koske ainoastaan Helsinkiä. Täällä mun mielestä oli joku laittanu viestiäkin.

J: Kuopiostakin.

M: Joo, et ollaan valmiita lähtemään, lähtemään tota mielenosoitukseen Kuopioon.

J: Mutta suurin osa mielenosoitukseen tulijoista, tulee kuitenkin tänne Helsinkiin. Tulee traktoreilla ja osa tulee niinku supportoimaan sitte muillakin kulkuvälineillä ja niinku vaan osoittamaan mieltään, mutta tämän takia kun kolmesataa traktoria saapuu niin Helsingissä siis on tuossa aamupäivällä ja sitte iltapäivällä kun lähdetään takaisin päin niin ruuhkaa luvassa.

M: No on luvassa joo, ja nyt tässä silläläilla tää etenee, että kuulemma nyt tästä aamuseitsemästä alkaen sisääntuloteiden taukopaikoille kokoonnutaan. Tossa tuli jo Degerbyn suunnalta tuolta niinku Länsi-Suomesta Inkoon huitteita viestiä, että siellä on jo nähty traktoreita kokoontumassa, ja kolmostien varrelta soiteltiin.

J: Joo hetki sitten Hyvinkään kohdalla oli tulossa traktoreita.

M: Vanhaa kolmostietä pitkin, joo.

J: Kyllä.

M: Ja tosiaan sitten näiltä taukopaikoilta lähdetään kahdeksan aikoihin kulkemaan sitten kohti Helsinkiä.

J: Kohti Senaatintoria.

M: Keskustaa joo, ja sit asian tässä maatilojen ahdinko. Tän on järjestänyt maa- ja metsätaloustuotteiden keskusliitto tän mielenilmauksen. Ja sillälailla tietysti painavaa asiaa lähtevät sieltä tuomaan.

J: Minna hei, Tinni laittaa viestiä täältä. Marssille menossa, eläimet hoidetaan ennen sitä. Muistakaa myös marssille tehty kappale: Talonpojan taakka.

M: Talonpojan taakka? No mähän sen tähän koneelleni,

J: Löydätsä?

M: Koneelleni, joo kaivoin. Tässä on tämmönen kuva, jossa on tollanen, tollasessa olisko tää nyt iltaruskossa, tommonen metsänomainen maisema ja lukee viimeinen sammuttaa valot, sit alareunassa "No Farms no Food". Eli ei tiloja, maatiloja ei ruokaa.

(Musiikka soi taustalla)

J ensin, M toistaa perässä: Tää on ny se.

M: Tässä ei kerrota kuka sen esittää tän. No ohh,

J: Aika rankka.

M: Aika rankka.

J: Herranjestas, menee ruumiisiin.

M: Kyllä tähän on vuodatettu sydänverellä nyt tuskaa.

J: On.

M: Aika..

J: Onko tilanne jo näin paha?

M: Niin, mulle tulee samanlainen fiilis, et en mää oo ymmärtäny, et tilanne on todella näin tuskanen, että. Joo, Talonpojan Taakka. Ja tää on siis nimenomaan maanviljelijöiden mielenosoitukseen 2016 tehty kappale.

J: Tälle marssille.

M: Kyllä

J: Tämän marssin tunnuskappale.

M: Näin on.

J: Jos olet marssimassa niin kerrohan vähän fiiliksistä, soittamalla meille numeroon 0100806000 tai jos et ole marssimassa, mutta olet asiasta jotain mieltä niin saa silloinkin soittaa numeroon 0100806000.

Juonto 03:21

Biisi

M: Kello on 17 minuuttia yli seitsemän ja päivä on valjennut. Perjantai on valjennut niin traktori-marssilaisille ku niille, jotka siellä sitten taas tiloille on jäänyt hommia tekemään tai niille jotka kaupungissa kohta hyppää autoon ja lähtee ajamaan kohti toimistoa.

J: Näin o.

M: Täällähän me ollaan, saman kannen alla.

J: Saman kannen alla, samalla telluksen tontilla. Viestiä tulee ko- paljon ja äsken soitettiin pätkä tuota Talonpojan taakka -kappaletta ja pohdittiin kuka sen on tehnyt, niin Johanna Niskala Lapinlahdelta laittaa, että hän on Kuopioon kovasti lähdössä mielenosoitukseen, mutta ekana eläimiä tossa hoitamassa ja kyseisen kappaleen on tehnyt Jenni Salmi ja hänen appensa laulaa siinä Jennin kanssa ja hän vielä korostaa, että tilanne on todella näin paha.

M: Okei. Me katotaan kohta vähä tota liikennetilannetta muutenkin, että miten Suomen teillä tähän aikaan perjantaiaamusta sujuu.

Juonto 00:53

Mainoksia

M: 20 yli seitsemän kello ja nyt sitte täällä tietysti liikennetaulussa on on näitä häiriöitä. Varotellaan tästä, tän mielenosoitusmarssin aiheuttamista häiriöistä tässä aamukahdeksasta eteenpäin, mutta eipä täällä nyt oikeestaan muuta.

J: Ei, et periaatteessa kaikkille tiet, joita voi lähestyä Helsinkiin niin on tässä aamulla öö, hitaalla kululla.

M: Joo näin on. 178275 tekstarinumero ja 0100806000 numerossa vastataan puhelimeen.

Juonto 00:40

Biisi

M: 25 yli seitsemän kello ja nyt sitten toista päivää täällä nyt esim iltapäivälehtien kannessa, kansikuvapoikana juontaja Axl Smith.

J: Kyllä. Se on muuten jännä juttu, et sit ku tulee joku tämmönen kohu niin sitte tuota öö, eihän Axl oo oikeestaan koskaan aikasemmin paistatelly niinku lehtien ykkösuutisena. Niin nyt hänestä on niinku tullut tahtomastaan suosikkiahmo lehdille.

M: Eikse oo yleensä niinku nopein tapa päästä suosikkijuontajaks..

J: Tai tähtijuontajaks

M: Tähtijuontajaks on se että, mokaa jollain tavalla. Sen jälkeen sun arvo yllättäen sillai toisessa hommassa kohoaa.

J: Siihen asti oot ollu ihan rivitekijä. Sitte ku teet tommosta jotain hölömöö niin sen jälkeen nii saatki tota.. Se on vähä sama ku joskus joku, no ainahan jostaki tulee suosittuja, se on ihan totta.

M: Joo, mut eilen kerrottiin siitä, että hän vetäytyy tämän iltaisista Emma-Gaala johtotehtävästä. Ja jotenkin annettiin ymmärtää, että hän oli itse tällasen päätöksen tehnyt. Sitä ei ollu sit kanavan tarvinnu tehdä. Ja perusteli sitä sillä, että nyt ku tässä tää tilanne on niin sanotusti päällä niin, sit vetäis ikään kuin kaiken huomion itse asiasta, eli sit tästä musiikkialan juhlasta itseensä.

J: Joo ja sit nelonen paljasti, et ketkä on nyt uudet Emma-Gaalan juontajat. Eli sinne tulee Aamulypsyn juontajana tunnetuksi tullut Anni Hautala ja hän sai sit kaverikseen Kurosen Samin.

M: Noniin. No se on hyvä et löytyy sitte paikkaajia nopeesti tällaseen isoon hommaan. Tuota, nyt sitte myös jo eilen oli tavoitettu näitä epäiltyjä uhreja. Sehän on aina ajankysymys. Näähän lähtee, tapahtumat lähtee vyörymään ja niitä lähtään selvittämään ja kaivelemaan niin niin jostain.. Mää aina sit mietin tällasissa tilanteessa, kun nimettöminähän kuitenkin toimitaan et mistä esimerkiksi nää lehdet kaivaa näitä uhreja esiin.

J: Niin mistä ne on saanu todellakin numerot ja nimet.

M: Todellakin.

J: Koska molemmat on kuitenkin haastateltu.

M: Koska m olemmat iltalehdet on ihan jututtaneet näitä naisia, jotka on sit käyneet, osa jo ja osa sit ilmeisesti odottelee ilmeisesti kutsua sinne.

J: Täällä muun muassa eräs nainen kertoo lltasanomille, että kun kuulin videoista niin oloni oli tosi loukattu. Yksityisyyttäni on loukattu pahasti. Hän kertoo, että tapaamiset noudatti aina samaa kaavaa. Ensiksi menimme hänen luokseen, katsoimme elokuvaa ja söimme. Jonka jälkeen siirryimme sitten makuuhuoneeseen.

M: Nonni. Joo ja sit..

J: Videokameran kerrottiin olleen yöpöydällä niin kirjan välissä, et sehän on siis niinku tuollain niinku valvontakameraksi aika jännä paikka kun yleensähan, kun Axlin tiedotteesta sai semmosen kuvan että nää oli ollu niinku semmosia turvakameroita.

M: no näin määhän tähän aikaan aamusta kun aiheesta puhuttiin niin oletin, et kysymyksessä on siis semmonen et siellä on ollu turvakamerajärjestelmä niinku nyt voi olla olemassa.

J: Mullakin on.

M: Niin..

J: Ja on nyt muuten tarra ovesa. Ei ollu mutta laitoin joo.

M: Okei niin tota (Nauraen) hahah, niin se on ollu tämmösessä.

J: Ettei vaimo vaan pääse..

M: Niin se on ollu tällasessa paikassa ja että se on nimenomaan kuvannut tätä tätä.

J: Sänkyä vaan, et se on nimenomaan ollut kohde, ja tota mutta siis kyllähän tää niin kuin tässä tietysti lieveilmiönä niin täähän on nostanut tän niinku ylipänsä että nykyäänhän aika paljon kaikkialla meitä kuvataan ja tallennetaan että siis että ruvennut miettimään et mis kaikkialla kameroita onkaan, koska et itse asiassa pystytköhän kaupungillakaan liikkumaan kauheen pitkää pätkeä niin ettet tallennu jonkun kameraan.

M: Luultavasti ei. Luultavasti ei. Ja sillonhan tietysti ku on ollu näitä ihmisten katoamistapauksia niin niin aika monesta paikasta pystytään tiettyyn pisteeseen asti näyttämään, et ihminen on kulkenut tosta.

J: Totta ja tää on jännä juttu et tosi usein on noissa pankkiautomaattikuvia, ku nykyään on pankkiautomaateissa kamera.

M: Kyllä.

J: Ja mää en aikasemmin tajunnu ja nykyään mulla on ihan siltä varalta, et jos joutuu näihin kuviin niin mää nykyään hymyilen. Ku mää olin aikasemmin, ku tiätsä näkee kuvia joissa saldo -19 euroa niin naama menee kurttuun, vaikka se olis mikä se tilanne niin mää hymyilen ku mää ajattelen et candid camera.

M: Näyttelet ilahtanutta.

J: Niin näyttelen ilosta, et tässä sitä ollaan. Hei onhan se sulle ihan ok et mää aion tehdä nyt periskooppilähetyksen?

M: Noo ole hyvä. Siitä vaan siitä vaan.

J: Kuuleehan kaikki, et hän antoi luvan.

M: Noni, kuuli, mutta siis öö, tietysti nää eilisen jälkeen muuttaa vähän niinku tekijän kannalta vähän raskauttavammaks tätä keissiä. Myös siellä poliisi on ensimmäisen kerran käyttänyt tätä termiä seksinauha.

J: Kyllä kyllä.

M: Mutta se et mikä se tämmösten niinku käyttötarkotus. Nää on kuulemma, joku sanonu, et täällä on ikään kuin jokasesta naisesta niinku oma tiedosto.

J: Ja se tekee niinku minusta niinku aika no en nyt haluais ottaa kantaa, mut sillälaila vähän raskauttavamman.

M: No tekeehän se. No tekeehän se, et ne on sieltä löydettävissä sitte jonkun nimellä. Ja ymmärrän kyllä, että siitä olo on aika loukkaantunu. Jollain omituisella tavalla ja kierolla tavalla

tää nyt sit varmaan joissakin porukoissa nostaa tän, niinku tietyn alan, ehkä media-alan mitä hän edustaa tai musiikkibisnes jossa hän myöskin on mukana niin sen kiinnostavuutta, entisestään. Koska jos tieto kertoo, että naisia on kymmeniä ni kyllähän siitä joku voi jotain johtopäätöksiä tehdä.

J: Niin, kyllä. Siitä voi tehdä, mut nyt sitte mä en salakuvaa vaan livekuvaan periscopiin niin Minna Kuukkaa. Käykää kattomassa periscopista Janne Kataja.

Juonto 05:38

Biisi

M: seitsemän 33 kello ja täällä tippuu viestiä, et vanha Lahdentie ihan tukossa, että siellä ollaan tulossa kohti Helsinkiä traktoreilla ja toinen viesti samasta paikasta, Keravan kohdalla noin sata traktoria. Upeeta, laittaa täällä yrittäjä ja Radio Nova täällä Minna ja Janne.

Soittaja: Sami terve,

M: Terve

J: Moro Sami, mitä mieles?

S: No ei mitään, täällä tullaan traktorilla kohti Helsinkiä.

M: Okei, sä olet siellä traktorin puikoissa. Mistäs päin lähestyt?

S: Hämeenlinnan suunnasta, Kurvijärven ja Keimolan välissä.

J: Okei, onko teitä minkälainen porukka tulossa sieltä suunnalta?

S: No siis tässä on tällä hetkellä meitä on tässä letkassa joku parikytä traktoria.

J: Ooltait

M: Noniin, mistä te ootte alun perin lähteny, esimerkiks sä?

S: Mää lähdin Valkeiskoskelta.

J: Ok. Hei, tulkaa varoen ja näyttävästi tänne pääkaupunki seudulle niin tärkeän asianne puolesta.

S: Juu, näin tehdään.

J: Moi mooii,

M: Kyllä kyllä. Ja toivottavasti siellä muu liikenne nyt sitte komppaa teidän tuloa.

S: No, kyllä täällä muutama aika hurja ohitus on ollut, mutta muuten on ollu kyllä ihan positiivinen asenne porukalla, mutta.

J: No se on hyvä. Pidetään hymy huulilla näin marssi päivänäkin.

S: Joo

J: Kiitos sami, moi moi.

M: Moi moi.

Juonto 01:25

Biisi

Sää

M: Aika kova tähän perjantaihin aamuun. Coolio ja gangsta's paradise.

J: Joo kyllä täytyy sanoo, et nyt oli musiikki kohillaan.

M: Joo, eilen kävin kaupassa ja nykyään vähän tuppaan harvase päivä käymään sen takia et mä oon koukuttunu niihin semmosiin lounassalaattilaareihin, mitä on nyt ilmestynyt joka kauppaan. Mun mielestä niinku pienemmissäkin, tai ei tarvi edes olla enää tämmönen marketti, et pienemmissäki kaupoissa monissa on jo tällaset siis mitä semmosen pahvikupin kanssa kierrät ja kasaat sieltä lounasalaatin. Jotenki mä onnistun joka päivä suunnillen saman niin se on semmonen joku kuus euroo, ehkä minkä verran se sit maksaa se boksi. Mut että, ihme piina tästäkin on nyt tullut.

J: Ymmärrän ton piinan hyvin. Siihen jää koukkuun, katoku määhän oon tortilla ihmisiä. Henkeen ja vereen. Mää oon niin paljo, et mejän lapsetki on ihan sillain, et kato joissain perheissä et ku tänään syö tortillaa niin lapset on sillain et jeee, niin meillä on sillain et ku on tortillapäivä niin lapset on sillain et eeee, taas niit lettuja, eeei. Niit tortilloist mulla on eniten niinku stressaa se et sä ostat paprikan, sä ostat tomaattia, sä ostat salaattia, kurkkua ja sit sä kaikkee laitat pieneks silpuks. Niin tota, ja ku tortilla on muuten helppo ruoka, niin nyt se on nää valmissalaattipöydät helpottanu, ku mä otan sieltä ne tortillan viher- ja näätätteet. Mää otan pariin kolmeen eri kip-poon.

M: Aaa, valmiiks pilkotut.

J: Niin sanoppa muuta.

M: Maksaahan ne kyl toki vähä enemmän, et on niissä se pilkkomislisä.

J: Mutta palvelusta pitää aina maksaa.

M: Noniin.

J: Koska muuten palvelua ei tässä maassa enää kohta ole. Niin sitte ku mä tuun kotiin niin mun ei tarvi, muutaku paistaa mun rakas jauheliha niin siin pöydäl, niin ja tietysti tehdä, meidän perheessä on myös kasvissyöjiä...

M: Nii mut täähän tarkoittaa, et teillä tulee jatkossa entistä useammin näitä lettuja.

J: Kyllä! Näitä tota perhanan lettuja.

M: Mutta se ei ollut se asia, mihin kiinnitin siinä kauppakäynnin yhteydessä huomiota, vaan siihen että mun takana kassalla tuleva rouva nosti rahaa kassalta. Ja sehän nyt on ollu, en nyt muista kuinka kauan se on ollu mahdollista, siis pidempään. Mut en oo koskaan vielä kertaakaan ollu tilanteessa, et kuulisin tai näkisin, että joku oikeesti tekee niin.

J: No en oo mäkään ikinä. No siis itse asiassa mulla ei oo ikinä tullu mieleen.

M: Siis kyllä mä muistan rekisteröineeni silloin ku kerrottiin, et nyt kaupan kassaltakin voi nostaa kortilla käteistä.

J: Ostosten yhteydessä.

M: Olikse niin?

J: Oli, et siinä piti ostaa joku asia, eikoo? Vaikka tyyliin purkkapaketti, vai ootko eri mieltä.

M: Emmä oo varma.

J: Katsoit niin epäilevästi.

M: Noku mun mielestä sillä rouvalla, joka siinä oli, ei sillä nimenomaan ollu niinku mitään muuta asiaa, et meni siihen kassalle ja sano "saanks mä sata euroa" ja anto sen kortin.

J: Okei.

M: En tiedä, mut joku tietää, joka on kuulolla varmasti.

J: No varmasti. Kyllähän nykymaailma on siit jännä, et kun on kaikenlaisia systeemejä. Sit ootko ikinä käyttäny tätä panoautomaattia?

M: Olen.

J: Siis ei otto vaan pano.

M: Joo olen, siis ihan oisko kerran. Mulla oli jostain syystä käteistä silälaila niinkun.. Kun mulla ei sitä yleensä ole niin heti jos on vaikka kaks kaksviiskymppistä niin tuntuu et sitä on niinku ihan hirveesti ja jotenki haluaa laittaa sen turvaan, niin silloin laitoin. Ja se oli häijy kun se piti niinkun ne kaikki rahat laittaa niinku sen luukun taakse.

J: Se on hieno. Siellä on kato valo, se luukku aukee ja sä laitat ne tarjottimelle ne setelit ja sit se luukku menee kiinni ja sen jälkeen sä laitat sen kortin mille tilille sä haluat laittaa ne. Mut täski on jännä juttu se et jos se viet käteistä rahaa pankin tiskille niin ne kysyy mistä nää rahat on tullu, mikä tän rahan perä on, mut tuolla panoautomaatilla kukaan ei kysele.

M: Mmmm totta. Totta. Mut kait sielläkin on joku yläraja, et et sää sinne voi setelitukkoja..

Kuljettaa

J: Olisko se kolme- vai viistonnii päivässä?

M: Aha, no aika paljo sit kuitenkin.

J: Niin kyllä.

M: Joo mut toi on just rahannostaminenkin taannoin just puhuttiin kun oli joku pankkiryhmä tiettyssä kaupungissa lopettanut kokonaan rahanantamisen tiskiltä ja siitä kun puhuttiin niin sain sieltä lähetyksen jälkeen sit vähä semmosta tuhtunutta viestiä, tai et ihmisille jäi semmonen kuva et käteistä rahaa ei enää saa, vaikka siitä ei ollut uutisesta kysymys vaan siitä et ihmiset oli vähän hämmentyneitä et nimenomaan rahalaitos ei enää käteistä rahaa tarjoile.

J: Juuri näin.

M: Mut sit sieltä tuli lista, et mistä kaikkialta rahaa saa, ja sitähän saa ihan käsittämättömän monesta paikasta. Sitä saa kaiken maailman kioskeilta ja just ja kauppojen kassoilta ja muualta.

J: Voidaanko vielä hypätä aiheesta havun neulaseen. Nopeesti.

M: No uskosin ettei siinä oo mitään ongelmaa varmaan tuu olemaan.

J: Nimittäin myös pöpäri laitto viestiä, et tota numeroon 17275 ja nimittäin tän jälkeen mä en voi enää käyttää niitä salaattibaareja. Hän laitto et "Hassua, et Janne pöpökammoisena voi ostaa sieltä niistä salaattibaareista, joihin kaikki on voineet ottaessaan yskiä ja ronkkia sormillaan miten haluaa. Itse en pysty enkä kykene." Nii arvaa pystynkö tuon viestin jälkeen enää?! No siihen meni se himo.

Juonto 5:47

Biisi

M: Sannin 2080-luvulla biisi. Tuolla on tulossa biisi hetken kuluttua sata vuotta tuota ennen eli 1980-luvulta. Eurythmics ja Sweet Dreams. Kello on yhdeksää vaille kahdeksan. Hyvää huomenta.

Juonto 00:18

Biisi

M: Kello on viiden minuutin päästä kahdeksan. Tarkoittaa, et uutisia luvassa. Siellä nyt sitte muun muassa poliisi vähän kertoo että miten tuo traktorimarssi tänä aamun liikenteeseen tulee vaikuttamaan. Sahlströmin Antti noi uutiset meille toimittaa. Mut ennen sitä Juha Tapiolta Eläköön. Hyvää huomenta.

Juonto 00:21

Juontajana Harri Nousiainen. Uutistoimittaja Kirsi Karppinen vierailee yhden juonnon ajan.

Vesterinen yhtyeineen Onnellinen mies. Harri Nousiainen tässä. Hyvää huomenta ja hyvää perjantai aamua ja ne jotka sitten ovat talvilomansa viettäneet tällä viikolla niin no eikait sitä varmaan tarvi edes sanoakaan. Ens vuonna sitten uudestaan.

Juonto 00:30

Biisi

Jennyfer Paige ja Crush, niin tosiaan tossa eilispäivänä illalla myöhään sattu Kellossa todella hurja tilanne, siellä tasoristeyksessä henkilöauto jäi junan alle, mutta kuin ihmeen kaupalla tuosta selvittiin, selvittiin ilman henkilövahinkoja. Itse asiassa kukaan autossa olleista kolmesta henkilöstä ei sen kummemmin loukkaantunut. Yksi oli päänsä kolauttanut tällin seurauksena lasiin taikka ikkunaan, mutta ilmeisesti sen kummempaa siitä ei syntynyt. Auton perä katosi jäljettömiin kuten sanonta kuuluu. Hirvittävästi oli onneksi onnea matkassa, muuten tuossa olis kyllä käynyt todella hurjasti. Ja kyllä nuo on kyllä pahoja paikkoja ja varsinki kun siellä pimeällä seikkaillaan, tommosella varomattomalla tai siis vartioimattomalla tasoristeysalueella niin kyllä siinä tarkkana saa olla. Ilmeisesti tuossakin tilanteessa kuljettaja yksinkertaisesti ei huomannut tulevaa junaa. Mutta kyllä tietysti jotain lohdullistakin tässäkin nyt on tässä keväässä on kun kättelee vähän näitä auringonlaskun ja auringonnousun aikoja, niin kyllä tää päivä nyt mukavasti pitenee ja vauhdilla. Mikäs päivä nyt on, nyt on perjantai 11. Päivä. 6:51 nousi aurinko tänään Oulussa. Ja kun tästä mennään nyt vaikkapa viikko eteenpäin ens viikon perjantaihin eli tonne kahenkymmenenteen ja kahdeksastoista päivään niin siinäähän eroa on jo sehän on jo tommonen kakskytä minuuttia. Hurja ero. Aivan mieletön ero ja sehän tarkoittaa sitä että yhä paremmin kaiken näköistä on nähtävillä.

Juonto 01:35

Biisi

Pepe Vilperi Aivan sama mulle mä oon onnellinen. Niin kananmuna, sehän on semmonen herkku, että siitä on kyllä jos ollu jos jonkinnäköstä tarinaa. Välillä niin sanottujen asiantuntijoiden

kommentit ovat vaihdelleet vuosikymmenten ja vuosien saatossa. Välillä tuntuu, että ei uskalla syödä yhtään kananmunaa, kun tulee, tuloo kauhia kolesteroli ja se on kuolema. Jossain välissä tuntuu ettei uskalla syödä ihan lainkaan. No sitten välillä tuntuu et niitä sai mättää sen ku kerkes, ei oo mitään väliä, sen ku syöt vaan kananmunia, kyllä niitä pystyy syömään. No en tiedä ollaanko nyt sitten siellä välimaastossa, että syödä voi mutta jotenkin yksilöllisesti harkiten, niin koska jokaisella kuulemma on tuo kolesterolikuviot on niin persoonallinen että toinen saa syödä vaikka minkä verran, eikä näy missään, ja toisella taas sitten ei ole ihan niin otollinen tilanne. No Pääsiäisenhän lähestyi ja silloin tietysti kananmuna on, on hyvinkin merkittävässä roolissa sillähän on myöskin nautinnollista arvoa, niin sillä on myös uskonnollista symboliarvoa ja niin edelleen. Ja sitte pääsiäisenä näitä munia, siis kananmunia maalataan mitä mielikuvituksellisimmilla väreillä. Mutta missä sitä kananmunaa sitte nyt pitäis oikeen säilyttää? Eli pitäiskö panna jääkaappiin, pitäiskö säilyttää huoneenlämmössä. Suositus kuulemma kananmunien säilyttämiseksi on viileä tai jääkaappi. Tuommonen plus kakstoista, plus neljätoista astetta on kuulemma hyvä. Ja tärkeää on sitte kuulemma se, että se säilytyslämpötila on tasainen. Ja sitte miten päin se kananmuna siellä pitää olla tai kannattaa olla. Kuulemma se tylppä puoli ylöspäin. Siis ei niin, että se teräväpuoli ylöspäin, mutta eikö niissä kennoissa oo just niin et se terävä puoli on ylöspäin. Nyttten, nyt rupesin miettiin onko se näinpäin, kyllä se taitaa olla. No kuitenkin kääntää se tylppäpuoli ylöspäin, se on kuulemma parempi. Ja sitten monissa jääkaapeissahan on valmiiksi tällaisia ovissa, jääkaapinovissa on tällaisia munansäilytyspaikkoja semmosia, miksi niitä nyt sanotaan, munansäilytyskennoja. Semmosessa ei kuulemma kannata ammattilaisen mielestä säilyttää. Se vuoksi, että ku sitä ovea luonnollisesti auotaan: auki, kiinni, auki, kiinni, auki, kiinni, niin sen kananmunan rakenne kuulemma hölskyy joka kerta kun se ovi avataan. Ja se ei kuulemma tee kananmunalle hyvää.

Juonto 02:23

Biisi

Gloria Gaynor ja I will survive, kun kello tulee puoli kahden ja puoli kahdeksan uutiset ja Kirsi Karppinen.

Juonto 00:08

Uutiset

Harri: Tuossa katoin jotain uutista ja liitty tuohon fukushimaan, että siellä mitataan edelleenkin aika hurjia säteilylukemia tuossa voimala-alueen liepeillä, että ei se, ei taida olla ihan suotavaa asua siinä tai mennä takasin.

Kirsi Karppinen: Ei varmasti ja siinä tulee menemään varmasti pitkään, että siellä nämä jäljet saadaan korjattua.

H: Niin ja seurataanhan niitä cesiumarvoja Suomessakin vielä Tshernobylin jäljiltä, että..

K: Joo kyllä niillä on pitkät vaikutukset tällasilla onnettomuuksilla.

H: Kyllä kyllä. No katsotaan vähän sitten sääasioita...

Juonto 00:30

Sää

Biisi

H: Miljoonasade Win Win, kun kello on 23 minuuttia vaille kahdeksan. Ja yksi tämän päivän ehdottomia puheenaiheita on maanviljelijöiden ja maidontuottajien ja lihakarjantuottajien traktorimarssi Helsinkiin herrojen ja rouvien luokse sinne eduskuntatalon eteen ja kyllä siellä nyt tosi kysymyksessä on. Ei sinne, ei sinne huvikseen lähdetä traktorilla ajelemaan.

K: Ei sinne missään missään tapauksessa ei lähdetä huvikseen ajelemaan, että tää tilanne oikeastaan selviää erittäin hyvin, meidän nettisivuilla on toimittaja Riikka Oosin tekemä, tekemä juttu, jossa hän on haastatellut maitotilallista Jukka Ojantakasta, ja kyllä tuota juttua lukiessa todella ymmärtää mistä ahdingosta siellä oikeasti on kysymys. Tämä Jukka Ojantakanen laskeskelee tossa jutussa, että viime vuonna hänelle ja vaimo Liisalle työtunteja kertyi yhteensä miltei seitsemäntuhatta. Ja viime vuoden verotuksesta paljastuu puolestaan, että vaimon kanssa työpalkkaa jää kaksi euroa tunnilta.

H: Joo jokanen voi tehdä itselleen sen kysymyksen, että kuinka valmis olisi tekemään töitä kahden euron tuntipalkalla. Tuossa tuli mieleen, muutama vuosi takaperin erään tuttavani veli on maitotilallinen. Nii hänelle oli käynyt sillä tavalla, että eräänä päivänä, se oli ollu kai kuulemma kesäaikaa, eräänä iltana yhdeksän maissa oli kännykkä piipannut tekstiviestin merkiksi ja sieltä oli tullut tullut viesti, että "Iltaa", että "olemme alentaneet maidontuottajan hintaa viis senttiä litralta". Noin vaan kylmän viileesti tekstiviestillä tuli tieto, että että siinä sitten sulle, ole hyvä.

K: Joo se on varmasti todella kylmäävä tunne saada tollainen tieto. Ylipäätään saada tieto, ja sitten vielä saada se tuolla tavalla.

H: Nimenomaan. Kyllähän se sitte vois kuvitella, että joku asiamies olis voinu ees soittaa tai..

K: Niin ilmottaa nyt ainakin sentään sitte kasvotusten tai näin. Tota kyllähän sit kokonaisuudessaan sit vaikuttaa sit ihan perinpohjin siihen ihmisen pärjäämiseen, että niinku tämä Jukka Ojantakanen tässä kertoo, että käytännössä niinkun lainoja ei pystytä tällä hintatasolla hoitamaan vaan niitä on pitäny järjestellä uudelleen ja ja ja tämän Ojantakasten perheen vuoden 2010 valmistuneesta uudesta pihattonavetasta on vielä velkaa jäljellä yli miljoona euroa. Että kyllä siellä varmasti tuntuu kuristavalta tilanne.

H: No ihan taatusti. Ja Ylen haastattelema mikkeliäinen viljelijä Heikki Hämäläinen toteaa, että kahden vuoden päästä maksuvalmius on käytännössä nollassa. Pankit ei jaksaa enää katsoa tätä, se ei yksinkertaisesti voi jatkua tällaisena. Meidän pitää miettiä sitä onko meillä maataloutta ja kotimaista elintarvik- kotimaisia elintarvikkeita enää parinvuoden päästä, toteaa Hämäläinen ja näennäisviljelyä ja harrastustoimintaa sittekö se on enää siitä eteenpäin. Tossa Aamu TV:n haastattelussa ollut MKT:n puheenjohtaja Juha Marttila kysyy kun häneltä kysyttiin, et kuinka monta tilaa noin numeraalisesti, lukumääräisesti, kuinka monta tilaa on vaikeuksissa niin hän paukautti luvun 54900, sano, että ehkä 100 tilaa on semmosta, jotka sitten pärjäävät. Ja tuli vaan äkkipäätä mieleen tuskin pankkimies multimiljonääri Björn Wahlroos kuuluu niihin viljelijöihin, joilla hirveesti vaikeuksia on. Täydet tuet ja näin edelleen.

K: Niin ja kyllähän tässä on se että kuinka moni enää jaksaa tätä sitten, että tarkoittaa sitä, että näitä tiloja alkaa hiljalleen hiipua ja ihmiset lopettaa ja lyö niin sanotusti hanskat tiskiinkin ku ei enää yksinkertaisesti jaksaa.

H: Ja sitte se että kuka, jos vaikka vielä tämä nykyinen viljelijäsukupolvi jaksaisinkin niin kun siinä jatkajat katsovat vierestä vanhempiensa repimistä niin kuinka monesta, kuinka moni ajattelee, että no minäpä jatkan tuota samaa hommaa kaks euroo tunti.

K: Joo voi tulla hyvin monella mieleen, että yritän etsiä oman leipäni jostain muualta.

H: Kyllä tässä nyt on tosi kysymyksessä ja tuossa vielä kuuntelin sitte aamutv:n hommiaki niin kuulemma tää, kun EU:ssa ohjelmakausi vaihtui niin siinä kuulemma, siinä on yks syy, miksi nämä tukimaksatukset ovat raskaasti myöhässä. Ja kuulemma tietojärjestelmien takkuilu. Kuulostaa kyllä aika omituiselta.

Juonto 04:25

Biisi

Mies, kone ja kulkijapoika, varttia vaille kahdeksan kello. Niin tänään sitten jaetaan niitä suomalaisen musiikkimaailman palkintoja Emmapystejä, ja saa nyt sitten nähdä kelle niitä jaetaan. Kuka ja ketkä sitten niitä sieltä kahmivat? No varmaan monella on omat suosikkinsa tuonkin suhteen. No sen verran kulisseissa sitte kuohuu, että tuo juontaja vaihtui. Axl Smith oli alun perin palkattu tuohon hommaan, mutta miehen salakuvaus- seksisalakuvausekoilu epäilyt ovat nyt sitten aiheuttaneet sen, että juontaja vaihtui juontajapariin ja katotaan nyt sitten miten uudet pärjää. Anni Hautala ja Sami Kuronen.

Juonto 00:48

Biisi

Wham! - Wake me up before you go go. Niin se on hyvä olla go go ennen kuin nukahtaa, tai ainakaan sen aikana ei kannata nukahtaa. No joo katsotaanpas vähän vähän noita säätietoja merenkulkijoille.

Juonto 00:08

Merisää

Niin vielä noista merisäätiedoista. Eilen Risto Reikermä kävi tossa studiossa piipahtamassa kun hän oli tuolla merentutkimusalueella Arandalla tossa viime lauantaina ja tuolla avomerellä. Helikopterilla menivät sinne ja siellä sitten Risto seurasi miten sitä hommaa siellä hoidetaan. Ni yllättävän vähän sitä jäätä itse asiassa tuolla avomerellä on kun olivat sitten arvioineet, että arvioppa paljonko sen, tai mikä on jään paksuus niin kyllä mää olisin ihan selvästi toiselle metrille kyllä oman arvioni täryttänyt. Jotain metri kaksikymmentä ja sen semmosta, mutta ei sinne päinkään. Se on yllättävän vähän. Puoli metriä.

Juonto 00:38

Biisi

Noin J. Karjalainen - Mennyt mies. Niin ei nyt tämä viimeisimmän vaan edellisen albuminimikapale. Niin ja niitä Emmapystejä niitähän siellä sitten jaetaan ja kategorioita on useita. Muun muassa albumibiisi, etnoalbumi, sitte hiphoppareilla oma, sitten tietysti kriitikoiden valinta, klassisen musiikin albumi, iskelmä albumi, jazzille oma, lasten levy, metalli albumi ja sitte solisteja, mies- ja naissolistit. Ja sitte täältä löytyy muun muassa yleisö äänestys tietenki, musiikkivideo ja yhtye ja yksittäinen artisti ja niin edelleen. Myöskin tuottajaporras palkitsee omansa ja niin edelleen. No mielenkiintosa on nimiä. Sieltä löytyy paljon, ja jos katotaan vaikka tuolta albumikategoriasta nii kyllä siellä tämmösiä nimiä on JVG, Cheek, Keekki, Antti Tuisku, Nightwish ja Chisu ja Juha Tapio, että kyllähän tossa semmonen nippu on, että kyllä siinä varmaan pikkusen joutuu sitten tuomaristo miettimään, että kelle sen pystin nyt sitten tossakin kategoriassa ojentaisi.

(Biisi soi taustalla)

Tässä vielä Madonna ja La Isla Bonita ja sitten kahdeksan uutiset.

Juonto 01:16